

Adolf Hitler ir Mussolinio susitikimas

Fiureris ir Dučė aplankė svarbius Rytų fronto punktus

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. VIII. 29. Fiureris ir Duče laikotarpyje tarp rugpiūčio 25 ir 29 d. buvo susitikę vyriausioje Fiurerio būstine. Pasikalbėjimuose, įvykusiuose vyriausioje Fiurerio Šiaurės ir Pietų fronto būstine, buvo išsamiai aptarti visi kariiniai ir politiniai klausimai, liečią karo plėtotę ir jo ilgi. Visi klausimai buvo aptarti glaudaus draugiškumo ir likimo bendrumo dvasia, pažyminčia santykius tarp abiejų ašies valstybių.

Pasitarimai buvo vedami su nekintamu abiejų tautų ir jų vadų pasiryzimui testi karą iki galutinės pergalės.

Nauja Europos santvarka, kuri kils iš šio laimėjimo, turės kiek galima pašalinti tas priežastis, kurios prieityje dave pagrinda kilti Europos karams.

Bolševizmo pavojaus ir plutokratinio išnaudojimo pašalinimas sudarys galimumą taikingai, darniai ir vaisingai bendradarbiauti visoms Europos kontinento tautoms tiek politinėje, tiek ir ekonominėje bei kultūrinėje srityse.

Sio atsilankymo metu Fiureris ir Duče nusykro į svarbius Rytų fronto punktus, kur buvo inspektuota ir viena kovojo prieš bolševizmą dalyvaujanti italių divizija.

Per atsilankymą Pietų fronte Fiureris ir Duče pasveikino generolas feldmaršalas von Rundstedtas.

Be to, buvo atsilankytą Reicho maršalo ir vyriausiojo kariuomenės vado generaliniuose štabuose.

Duče lydėjo Italijos ambasadorius Berlyne Dino Alfieri, italių kariuomenės generalinio štabo viršininkas generolas Cavallero, kabineto šefas pasiuntinys Anfuso, kuris atstovavo dėl ligos negalėjusi atvykti užsienių reikalų ministeri grafas Ciano, be to, generolai Marrasas ir Gandinas ir eilė kitų aukštų generalinio štabo karininkų. Prie Dučės kelionės prisidėjo taip

pat Vokietijos ambasadorius Romoje von Mackensenas ir Vokietijos karo attache Romoje generolas leitenantas von Rin-telen.

Politiniuose ir kariniuose pasikalbėjimuose dalyvavo iš vokiečių pusės taip pat Reicho užsienių reikalų ministeris von Ribbentropas ir vyriausiosios kariuomenės vadovybės šefas generolas feldmaršalas Keitelis.

DUČĖS SVEIKINIMO TELEGRAMA

ROMA. VIII. 29. Duče pisiuntė Fiureriui šią telegramą:

„Fiureri. Kupinos įvykių dienos,

kurių praleidome drauge Jūsų generolas feldmaršalas Keitelis. kumas mūsų prieš bolševizmą kovojančioje kariuomenėje paliks mano dvasioje, kaip jau sa-kiau, neišdildomą atminimą. Kai dėl Sovietų Sąjungos, tai aš konstatavau, kad vis ryškiau pasireiškia istorinis mastas mūsų revoliuciją, kurios išgelbėjo Europos civilizaciją nuo mirtinio bolševizmo pavojaus. Aš grižtu į Italiją su neišdildomu išpūžiu pradėtojo didžiojo darbo ir didesniu, negu bet kada, tikrumu, kad jis bus baigtas laimėjimu. Priimkite mano nuoširdžią padėką už pareikštą man drasių, nenuilstamų vokiečių karo pajėgų tarpe svetinguma ir taip pat mano širdingus draugiškus sveikinimus“.

Paimtas Talinas ir Paldiskio uostas

Talino karo uoste nuskandinta 19 transporto laivų ir 10 karo laivų. I vokiečiu rankas pateko neišmatuojama daugybė karo medžiagos

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. VIII. 29. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Vokiečių kariuomenės dalys rugpiūčio 28 d., bendradarbiaudamos su karo laivynu ir oro pajėgomis, po atkaklių kautynių paėmė stipriai įtvirtintą karo uostą Taliną. Senojo Hanzos miesto Hermanno bokšte plevėsuoja Reicho karienė vėliau. Ta pat dieną vokiečių kariuomenės dalys puolė moderniausiai įrengtą karo uostą Paldiskį ir paėmė ji. Buvo paimta daug tūkstančių belaisvių. I mūsų rankas pateko šešios pakraščių baterijos ir neišmatuojama daugybė kitų karo medžiagų. Talino karo uoste buvo nuskandinta 19 kariuomenės ir karo pabūklų pakrautų transporto laivų, vienas naikintojas ir devyni kiti karo laivai. Sunkusis kreiseris „Kirov“, vienas naikintojas ir penki kiti karo laivai buvo smarkiai sužaloti.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. VIII. 29. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Kaip jau specialiu komunikatu buvo pranešta, rugpiūčio 28 d. vokiečių kariuomenės daliniai, bendradarbiaudami su karo laivynu ir karienėmis oro pajėgomis, po atkaklių kautynių užemė smarkiai sustiprintą karo uostą Taliną. Senojo Hanzos miesto Hermanno bokšte plevėsuoja Reicho karienė vėliau. Ta pat dieną vokiečių kariuomenės daliniai puolė moderniausiai įrengtą karo uostą Paldiskį ir paėmė ji. Buvo paimta keli tūkstančiai belaisvių.

I mūsų rankas pateko šešios pakraščių baterijos ir neišmatuojama daugybė kitų karo medžiagų. Talino karo uoste buvo nuskandinta 19 kariuomenės ir karo reikmenų pakrautų transporto laivų, vienas laivas naikintojas ir devyni kiti karo laivai.

Sunkusis kreiseris „Kirov“, vienas laivas naikintojas ir penki kiti karo laivai buvo smarkiai sužaloti. Taip pat ir kitose Rytų fronto dalyse karo veiksmų sekmingai vyksta toliau.

Jūrose aplink Angliją kovos lektuvai praėjusių naktį i vakarus nuo Pembroke sunaikino vienoje apsaugotoje vilkstinėje plaukusius du bendros 12.000 tonų talpos prekybos laivus, jų tarpe vieną didelį tanklaivį. Vokiečių karienės oro pajėgos puolė Anglijos aerodromus.

Vakar britų karienės oro pajėgų mėgiminas pulti okupuotą sritį prie Lamanšo ir Olandijos pakraštį buvo vokiečių atmuštas. Priešas neteko 31 lėktuvo, jų tarpe 17 bombonešių. Naikintuvai ir zenitinė artilerija numušė 23, o sargybos laivai ir laivyno artilerija — septynis britų lektuvus. Vieną britų naikintuvą numušė pėstininkai.

Šiaurės Afrikoje vokiečių ir italių smingamieji kovos lektuvai atliko naikinančius puolimus, nukreiptus prieš Tobruku

uosto įrengimus, artilerijos pozicijas ir medžiagų sandėlius. Vokiečių kovos lektuvai naktį i rugpiūčio 28 d. sekmingai apmetė sunkaus kalibro bombomis karienius įrengimus Suezo uoste.

Britų lektuvai praėjusių naktį numetė sprogstamujų ir padegamujų bombų keliose vakanų Vokietijos vietose. Gyvenamuosiuose kvartaluose padaryta nuostolių pastatams. Zenitinė artilerija ir naikintuvai numušė šešis Vokietijos teritoriją puolusius britų bombardėlius.

Apdovanotas Ažuolo Lapais prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus vienos naikintuvų esakadrilės grupės vadas kapitonas Hermann Joppieunas po 70-jos savo oro laimėjimo negrindo iš kovų su priešu. Jo nustojusios, karienės oro pajėgos netenka

mos ir ruošiamos išgabenti abi bė kar medžiagos ir ginklų. Prieš samaforą, prie kurio nukrito į stovėjusį čia garvežį didelio kalibro bomba, dar tebe laukia šarvuotasis traukinys.

BERLIN. VIII. 29. Apie vaizdą, kurį išvydo vokiečių kariuomenė, ižgygiuodama į Taliną DNB patiria štai ką: Aplink uostą stovi sugriauti dokai ir sudėge elevatorių. Uoste vandenyse plaukioja lentos, sijos ir sulaužyti laivų stiebai. Giliai išgrindži į vandenį plūduriuoja keletas pakrypusių į šoną sovietų karo laivų. Kitų nuskandintų laivų iš vandens tekyštak priešakiniai stiebai. Tarp sandėlių ir dirbtuvų métosi sudanglėje namų likučiai, kuriuos nubloškė sprogstančių bombų sukeltos oro spaudimas. Toki pat liūdną vaizdą teikia Talinu stotis, kurioje buvo pakrauna-

mos ir ruošiamos išgabenti abi bė kar medžiagos ir ginklų. Prieš samaforą, prie kurio nukrito į stovėjusį čia garvežį didelio kalibro bomba, dar tebe laukia šarvuotasis traukinys.

I orą buvo išnestos geležinės dalys. Su milžinišku trenksmu sprogo sovietų šaudmenų atsargas. Šis sprogimas turėjo sovietams pragaistiingos įtakos. Paruošti miškuose bolševikų pėstininkai nebeidrisko priešintis, ir vokiečių avangardinis dalinys galėjo nekliudomas įsiveržti į Taliną.

Nepaprastas Japonijos ministerijų kabineto posėdis

Priimta darbo ir sunkaus meto programa

TOKIO. VIII. 29. Pirmininkaujančių ministerių pirmininkui kūnigaičiui Konoei, šiandien įvyko nepaprastas ministerijų kabineto posėdis, kuriamo dalyvavo visi ministras. Po posėdžio buvo paskelbtas komunikatas, kuriam patvirtinama, kad japonų ambasadorius Nomura rugpiūčio 28 d. lankėsi pas Rooseveltą ir įteikė jam ministerio pirmininko raštą. Tame rašte išdėstytais Japonijos nusistatymas tarp Japonijos ir Jungtinės Valstybių esančias neįsakintas Ramiojo vandenyno klausimais.

TOKIO. VIII. 29. Šios dienos ministerijų kabineto posėdyje buvo priimta darbo ir sunkaus meto programa. Ja siekiama plačiai sumobilizuoti tautos darbo pajėgas. Domei agentūros žiniomis, šia programa numatomos visiškai panaikinti nedarba ir pabrėžiamas platesnis pritaikymo mastas, paskirstant darbo pajėgas.

Programoje yra šie aštuoni punktai: 1. Pakelti patriotinę darbo tarnybos dvasią; 2. Parengti darbo jėgų suskirstymą; 3. Pagreitinti apmokymą, keičiant vieną profesiją į kitą; 4. Išplėsti darbininkų surašymo sistemą; 5. La-

bėtojas Kišis pareiškė, kad ūkiniai pasitarimai tarp Japonijos ir Olandijos Rytų Indijos vyksta toliau. Pasitarimai nebuvę patekė į jokių mirties tašką.

VICHY. Alžyre buvo suimti septyni komunistai, kurie priklauso nelegaliai komunistinė organizacijai. Juos teis nauja įsteigta specialus teismas.

STOCKHOLMAS. VIII. 29. Karinis „Dagens Nyheter“ bendarbas, maršalas Vorošilovas reikalauja, kad ir civilinių gyventojų gintuose iki paskutinėlių. Tas reiškia, kad bendarbarbis, jog ižengė į Petrogradą vokiečiai ir civilinius gyventojus turės laikyti priešo jėga. Priešingai,

sako laikraščio bendarbarbis, maršalas Vorošilovas reikalauja, kad ir civilinių gyventojų gintuose iki paskutinėlių. Tas reiškia, kad bendarbarbis, jog ižengė į Petrogradą vokiečiai ir civilinius gyventojus turės laikyti priešo jėga.

Turkija lieka neutrali

ANKARA. VIII. 29. Oficialus Turkijos sluoksnių dar kartą pabrėžia Turkijos neutralumo politiką, pareikšdami nuomonę, kad

Turkijos politikos nepakeis joks spaudimas, visvien kieno jis būtų daromas.

Konočes manifestas Rooseveltui

TOKIO. VIII-29. Domei žinio mis, gerai informuoti sluoksniu konstatuoja Konočes manifestas Rooseveltui ir pareiškia dėl Japonijos tikslu, turėdami galvoje dabartinę tarptautinę padėti, kad

Japonija siekia baigtį Kinijos konfliktą ir atstatyti Rytų Azijoje gerbūvi.

Konočes, prasidėjus Sovietų ir Vokietijos karui, pabrėžė būtinumą išspresti Ramjo vandenyno problemas, net neatsižvelgiant į tai, ar Japonija pati galės betarpiškai iš to turėti kokios noraudos. „Cugai Šogio Šimpo“ mano, kad

Konočes painformavęs Rooseveltą, jog tol, kol Jungtinės Valstybės neatsisakys nuo minties veikti Tolimuojuose Rytuose kaip Didžiosios Britanijos globėjos, tebūsių visai maža vilties sureguliuoti tarp Japonijos ir Jungtinės Valstybių iškilusias problemas.

Jei tarp Japonijos ir Jungtinės Valstybių esą rimtū nesklandumų, tai tik todėl, kad Didžioji Britanija mėginti atitolinti vieną nuo kitos abžišlį ir įkalbėti Jungtinės Valstybės ginti Tolimuojuose Rytuose anglių interesus. „Asahi Šimbun“ pareiškia, kad Japonija dabar laukianti, kol paaiškės anglių ir amerikiečių „taikings“ pasangos išspresti tarp Japonijos ir Didžiosios Britanijos susidariusiems sunkumams. Kokios derybos po šio manifesto beprasidėtu, Japonija esa, vistiek, laikysis savo trijų punktų kontinentinės programos, kuri buvo paskelbta Konočes pareiškime.

TOKIO. VIII-29. Kaip jau pranešta, vyriausybės informacijų biuro skyriaus viršininkas Kišis pasakė per radiją kalbą apie Japonijos santiukius su Anglia ir Jungtinėmis Valstybėmis. Kišis pabrėžė, kad Japonija siekiant Kiñoje labai taikingu tikslu, ir pareiškė, kad esas šmeilžtas, jei sakoma, kad taikings Japonijos susitarimas su Prancūzijos Indonezija sudarės grasinimą kitų valstybių interesams. Dėl Churchillio pareiškimo, kad Anglia ir Jungtinės Valstybės mėginančios taikings spresti Tolimųjų Rytų problemas, Kišis pareiškė, kad po šiu žodžių turi sekti darbai. „Negalima išvaiduoti, — taip pareiškė toliau Kišis, — kaip tos valstybės nori pateisti Anglijos ir Sovietų Sajungos išsiveržimą į Persiją. Churchillis, taip konstatoavo toliau Kišis, savo kalba teisėkė pasiskaiti prieš naujają tvarką ir sukelti nesutikimą tarp ašies valstybių ir tu valstybių su neutralais kraštais. Churchill's prikišas Japonijos Pietų politikai, kad ji kė-

sinais iš Anglijos ir Jungtinės Valstybių interesus, tačiau jis pati pareiškė, kad jis tikisi, jog debybos tarp Japonijos ir Amerikos būsiandžios užbaigtos sėkminges. Anglia turinti žinoti, kad jai galibūti tik žalinga pasidaryti Japonija savo priešu. Kišis toliau pareiškė, kad, nors Jungtinės Valstybės ir norinčios padėti Anglijai, vis dėlto galima lengvai pastebeti, kad vidas politikos sumetimais jas ne norėtų nutraukti taikingu santiukiu su Japonija. Tuo požiūriu Konočes manifestas Rooseveltui turės didelės reikšmės. Baigdamas, Kišis paragino japonų tautą ryžtingai laikytis vieningumo ir būti pasiruošusiai bet kokiai galimybei.

AMERIKOS SPAUDA APIE JAPONIJOS PROTESTĄ

NEW YORKAS. VIII-29. „New York Times“ rašo dėl japonų protesto prieš naftos siuntimą į Rusiją, kad šis protestas esas „keistasis“, nebent jis būtų meglinimas sukelti nerimą. Esas negalima išvaizduoti, kokiui būdu atsaukti atgal jau plaukiančius į Rusiją tanklaivius. „Daily News“ rašo, jog naujausios išvykliai roda, kad Amerika į karą būsanti jtraukta galimas daiktas, „pro japonų užpakalines duris“. Karo šalininkai Jungtinės Valstybės tatai sveikintų. Laikraštis toliau pareiškė, jog apie Hulli esą žinoma, kad jis Japonijos nekenčias dar labiau, negu Hitlerio.

Anglai kursto žudynes Europoje

BUKAREŠTAS. VIII. 29. Rumunijos politiniuose sluoksniuose laikoma reikšmingu demaskavimai, kad vakar Londono radijo rumunu kalba bandė ieškoti rumunu tautoje žmonių politinėms žudynėms. Londono radijo pareiškė: „Mus stebina tai, kad Rumunijos neatsiranda žmogaus, kuris prašantį generolą Antonescu. Ar šiaip ar taip, mes vistik likime Antonescul Lavalio ilkimą“. Ryšium su šiuo Bokareše pareiškiam, kad Anglia iš nusimnimo vis daugiau leidžianti nukristi savo kaufel, ir nuo to laiko, kai ji susidėjo su bolševizmu, visai atvirai tokius meto-

dus propaguoja. Rumunu sluoksniuose pareiškiam, kad tokia propaganda ne tik kad maršalo pozicija nesustiprina, bet dargi labai susiprina.

STOCKHOLMAS. VIII. 29. Londono laikraštis „Evening Standard“, rašydamas apie pasiekimą prieš Lavali, sako, kad jeigu šis mirsias, tai susilaiksas savo užtarnau o galo. „Times“ pareiškia, kad istorijoje yra atsitikimų, kai politinės žudynės yra paėsinamos. Kartu laikraštis reiškia tam tikrų simpatijų jaunajam „karštului“, paleidusiam šūvius į Lavali ir Deatą. „Times“ pastebi, kad visuomet atstranda žmonių, kurie pasiryžę autotis, kai yra reikalus kam nors atkeršti.

STOCKHOLMAS. VIII. 29. Ryšium su pasiekiminiu prieš Lavali ir Deat, Londono „Times“ rašo, kad atentato pasekmės bus reikšmingesnės, negu pats išvykis. Politiskai apsvarsčius, anglų laikraščio nuomone, atrodo, patarina leisti dabar komunistams vaidinti tą vaidmenį, kurį anksčiau vaidindavo žydai.

BERLIN. VIII. 29. Kaip geriausiai įrodymą, kad atentatas prieš Lavali ir Deat yra Anglijos darbas, Berlyno spauda pažymi anglų radijo pasakymą, jog, esa, „visų prancūzų uždavinys — šaudyti naujosios santvarkos šalininkus“. „Tai Anglijos atslyginimas tautai, kuri dėl jos liejo kraują“, — pareiškia „Berliner Boersenzzeitung“. Kuomet Prancūzija pralaimėjo, ji buvo kollojama kaip išdavikė. Kuomet ji atsisakė Anglijos labui rizikuoti savo egzistenciją, jai pradėta taikyti bado blokadą ir iš jos atimtos užjūrio sritis. Dabar Anglijos griebiasi paskutinės priemonės: pa-prasto žudymo.

Dar apie Lavalio pasikėsintojų

PARYŽIUS. VIII. 29. Dėl pasiekimimo prieš Lavali ir Deat ambasadorius de Brinonas viename savo pareiškime pastebėjo, kad pasikėsintojas, kaip atrodo, esas užmaskuotas komunistas. Jis, jis galutinai apklausius, be abejojimo, bus perduotas specialiam teismui. Nors Lavalis prašė jo persunkiai nebausti, tačiau teisingumas turės būti išvilkdytas. Tieki Lavalio šalininkai, tiek jo priešininkai pasisako prieš pasiekimą. De Brinonas toliau pamėnė Bostono radijo paskelbtą „New York Times“ straipsnį, kuriamo sakoma, jog esa „visai natūralu, kad pirmoji prancūzų patriotų kulkiai pataikius į Lavali ir kad šis pasiekiminas sukelias visa-me pasaulio platū atgarsį“. Am-

basadorius konstatavo, jog „šis Amerikos laikraščio sprendimas pats save nuteisia“. Jis neabejotinai įroda, kad šis laikraštis esas stambiuju žydų kapitalistų organas, kuris kurstas prie karos.

Apie pasikėsintoją Pauli Colette toliai pranešama, kad jis buvo jūrininkas, 1940 metų Iepos mėnesį buvo demobilizuotas ir po ilgesnio nedarbo gavo kūriko vietą prekybos laive „Seneville“. Per vieną savo kelionę Šiaurės Afrikoje jis nusipirkė revolveri, su kuriuo išvilkė pasiekimą. Per vakardienos apklausinėjimą Colette pareiškė, jog jis tik vieno gailisi, būtent, kad Lavalio ir Deat neužmušė. Jis pareiškė pa-sitenkinimą, kai jam buvo pranešta, jog jis sužeidės dar du le-

gionininkus.

PARYŽIUS. VIII. 29. Prancūzų laikraščiai dėl pasiekimimo prieš Lavali ir Deat rašo, kad Paul Colette veikė Londono ir Maskvos pavedamas. Ar Colette yra bolševikas ar gaullistas, kaip jis pats tvirtina, rašo „Matin“, neturi reikšmės, nes gaullizmas ir bolševizmas, šiandien yra susijunge ir dirba tam pačiam tikslui. Tačiau pasirodė, kad Colette Havre pri-klausė bolševikiškai organizacijai ir jis pritaikė bolševikišką doktriną su visu tuo žiaurumu, kuris jai yra naudingas“.

PARYŽIUS. VIII. 29. „Paris Midi“ praneša, kad užvakar kėsinėsis prieš Lavali ir Deat Colletas jau rytoj būsęs ypatingojo teismo Paryžiuje nuteistas.

Drama Prancūzų Somalijoje

DĖL „HUMANIŠKOSIOS“ ANGLIJOS BRUTALUMO IR ŽIAURUMO GYVENTOJO TARPE PAPLIITO SKORBUTAS, MASĒMIS MIRSTA MOTERYS IR VAIKAI

BERLIN. VIII. 29. „Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz“ pareiškia, kad „drama, kuri šiuo metu vyksta Prancūzijos Somalijoje, puikiausiai parodo „humaniškosios“ Anglijos brutalumą ir žiaurumą“. Buvusioje sajungininko Prancūzijos žemėje dėl vitaminų stokos masiniai mirsta moterys ir vaikai, tarp gyventojų paplitę skorbutas ir dėl priešingos teisei blokados prancūzų kolonijos gyventojai atsidūrė prie bedugnės krašto. Tai, kaip Reuteris pranešė apie išviki Džibutyje, „Korrespondenz“ vadina cinizmu. Iš anglų pusės tvirtinama, kad esą britai rimčiausiai stengiasi nelaimingą padėti Džibutyje baigti. „Laisvų“ prancūzų gydytojai esą pasiruošę, o maisto

produktais ir vaistais būsią nugabentį Somaliją. Žinoma, tada, konstatuoja „Korrespondenz“, kada ši už karos ribų stovinti šalis bus pasiruošusi tvarkytis pagal Anglijos nurodymus. Tik tada gyventojai gaus primityviausią gyvenimo teise. „Visa civilizuota žmonija, rašo „Korrespondenz“ toliau, stovi prieš tokią niekšybę ir žiaurumą. Kaip žinoma, prezidentas Rooseveltas pareiškė, kad Raudonosios jūros valstybes liečiantieji nuostatai dėl karinių zonų panaikinami. Taigi, karo reikalai čia nebegali vaidinti jokio vaidmens. Gal būt, prezidentas Rooseveltas paskatinė savo draugus anglių pritaikyti savo bendros programos pasauliui padaryti nelaimingam atitinkamus punktus, pavyzdžiu, apsauga nuo skurdo ir jūrų laisvę, taip pat ir nelaimingesiemis Džibutyje“.

PASLAPTINGA SPIONAŽO AFFERA ARGENTINOJE

BUENOS AIRES. VIII. 29. Viešaja nuomonė į teisėmą jaudina

paslaptinga špionažo afera. Prieš tris sayaites karinės valdžios organai susekė privatinį lėktuvą, kuris fotografavo svarbius karinio ūkio išrengimus. 42 konfiskuotos nuoraukios iš vienės vienės moderniausiuose žmonių karos laivyno laivų. Kreiseris „Kirov“ buvo pastatytas Petrapilyje ir juo pradėta naudojamas 1936 metais. Jis yra pirmasis to tipo kreiseris. Sovietu Baltijos laivynui buvo numatyta pastatyti dar 5 tokius pat kreiserius. „Kirov“ turi 8000 tonų talpą ir 33 mazgu greitį. Jis apginkluotas eile stambiu patranku, zenitinės artilerijos pabūklais ir kulkosvaidžiais. Be to, „Kirov“ turi moderniausio tipo torpedomis išmesti vamzdžius ir kaipulta — dviems ar trims hidroplanams išmesti. Jo igula sudaro 624 žmonės. Šis laivas gali būti panaudotas taip pat ir minomos dėstyti, nes jis turi išrengimus šimtui minų.

ROMA. Trečią kartą paskirstant Bergamo tapybos premijas, išstatė 965 dailininkai daugiau kaip 3.500 savo kūrių. Paroda atidarys šventimo ministras Bot-tai rugsėjo 14 d.

Anglių ir sovietų lėktuvai turi vienodą „pasisekimą“

BERLIN. VIII. 29. Iš karinių šaltinių pranešama, kad vakar Rotterdamą apylinkėse vokiečių tankai, naikintuvai ir pėstininkai numušė penkiolika iš 21 puolusio Olandijos pakraštį anglų lėktuvų. Karinės arba karo ūkio išrengimams nuostolių nepadaryta. Kartu su vakar praneštais numuštais devyniais lėktuvais ir šešiais numuštais praėjusiai naktį lėktuvais, iš viso vakar dienos ir praėjusios nakties būvyje britai netekė 30 lėktuvų.

Praėjusią naktį į vakarus nuo Penbroke vokiečių kosos lėktuvai sunaikino du britų prekybos laivus: vieną 8.000 tonų talpos tankaliav, o kita 4.000—5.000 tonų talpos krovinių laivą. Taip pat vokiečių kosos lėktuvai sėkminges gali puolė britų aerodromus, kur, tarp kitok, buvo pastebėti bombų pataikymai į lėktuvams stovėti aiškėtes ir smarkūs sprogimai.

Rugpjūčio 27 ir 28 d. d. vokiečių kosos ir smingamieji lėktuvai vėl puolė Tobruko uostą bei prieplaukos išrengimus ir zenitinės artilerijos pozicijas. Bombomis buvo pataikyti į karinius išrengimus ir barakus pietiniame uosto kranante. Taip pat sėkminges buvo bombarduojami išlaipinami prieš kariuomenės dalinai.

JAV iš Gvatemalo pareikalavo ten gyvenančių vokiečių sąrašo

GVATEMALA. VIII. 29. Jungtinė Valstybės pasiuntinys Gvatemala pareikalavo, remdamastį specialiu Jungtinės Valstybės užsienių reikalų ministerijos įsakymu, iš Gvatemalo užsienių reikalų ministerijos pilno sąrašo visų Gvatemaloje gyvenančių vokiečių. Saraše reikalaujama nurodyti tiksliausias asmenų datas, pa-

ryzdžiu, duomenis apie vokiečių užsiemimą, turto vertę, policijos išduotą ūkio knygelę, politinę prieiti ir kt. Susidūrus su kokiu nors vokiečių pareigūnu, Jungtinė Valstybės pasiuntinys pareikalauja dar, kad Gvatemaloje apibūdintų jo laikyti seną ištaigoje.

RADIJO PROGRAMA

SEKUNDIENIS, VIII. 31 D.

6.00 Malda, dienos mintys. Rytinis koncertas. 7.00 Zinios vokiečių kalba; 7.15. Zinios, pranešimai, tolimesnė dienos programa; 7.45 Plokštelių muzika; 8.00 Patarmai ūkininkams; 8.15 Pučiamųjų orkestro koncertas. Dirigentas Bronius Jonušas. 9.00 Laukai ir vasarojai poezijo; 9.15 Zinios; 9.30 Suberto kūriniai; 10.15 Pamaldos iš Arkikatedros. Bazilikos. 11.30 Mūsorgskio parodos vaizdai; 12.00 — Varpu muzika iš Karo muziejaus. Zinios, tolimesnė dienos programma; 12.20 Plokštelių muzika; 12.30 Zinios vokiečių kalba; 12.45 Liaudies dainos; 13.00 Vidudienio koncertas; 14.00 Zinios vokiečių kalba; 14.15 Koncerto tesinys; 15.00 Zinios vokiečių kalba, po žiniu — pertrauka iki 16 val. 16.00 Valkams. Žvėrių mokykla, Jono Mackevičiaus — Nordo vaizdelis. Režisueria Viktoras Dineika; 16.30 Vandens šeimininkės; 16.45 Ivaorių instrumentų muzika. 17.00 Zinios vokiečių kalba; 17.15 Zinios, laikraščiu naujienos, pranešimai; 17.45 Senovės šokių. Armonikos groja Albinas Giedraitis; 18.00 Valdinimas. Kelionė su kliūtimis. Pagal Juozą Grušo novelę; 18.45 Zoliojų lankelė. Dainuoja op. sol. Juozas Mažeika; 19.00 Pranešimai iš fronto. Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Zinios, programma rytdienai; 20.30 Vokiškai lietuviams; 20.45 „Mano žodžiu nepamiršk“. Dainuoja op. sol. Franė Radzevičiūtė; 21.00 Operėlių perlai; 22.00 Zinios vokiečių kalba, po ju — žinios lietuviškai. Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

Idėjiniai nacionalsocializmo pagrindai

Šioje vietoje ele stralpsniu norime truputį išsamiau ir sisteminiai supažindinti su Adolfo Hitler sukurtu nacionalsocialistinės doktrina, kuri po Didžiojo Karo priešpažemintą ir suniokotą vokiečių tautą, jo paties vadovaujamą, įgalingo išeiti į dabartinių laimėjimų kelia, kurian šiandie naujai ateičiai kurti rikiuojasi visos europinės tautos.

Svarstant idėjinius nacionalsocializmo pagrindus, teks paliesti keturius dalykus: nacionalsocialistinių rasės, tautos, valstybės ir pagaliau paties žmogaus supratimą. Pirmaisia, būtent, supažindintis su rasės savoka bei rasinio grynumo išsilakymo esme, toliau — su rasistinių principų pagrįstos tautinės bendruomenės supratimu, pagaliau — su valstybės pareigomis tautinei bendruomenei, ir paskiausiai — su nacionalsocialistiniu žmogaus, kaip tautinės valstybės nario, idealu.

I. RASĖ

Nacionalsocialistinė doktrina esmiškai skirtinga nuo tūlų kitų vadinančių ideologijų. Dažnai šios pastarosios tėra kabinetinės fantazijos, nepažįstančios ir todėl neiveritinčios pagrindinių gyvybės sąlygų mūsų gyvenamajame žemės rutulyje. Savaime aišku, kad tokios ideologijos jš tikrūju negyvybingos, ir jei žmonija savo gyvenimą imitu grisi jų pažiūromis, ji greit su nykti. To galio pavyzdžiu, tūlos pacifistinės ideologijos, aklos tai tėsai, kad dabartiniame mūsų būvyje gyvybės išsilakymo ir tobulinimo pagrindinė sąlyga yra kova, bet ne sentimentalios svajonės. Laimė, kad tokios ideologijos paprastai lieka (ir tel'ekie!) tik jų kūrėjų galvose ir raštuose, nes sveikas plačiųjų masių protas, nesužalotu gyvybiniu instinktu juočia visu juo pragištingumą ir todėl nesileidžia (ir nesileidžia!) ju suvedžiojamas.

Visiškai kita nacionalsocialistinė doktrina, kurta ne kabinečinio žmogaus, o vyro, kietai kovojuis ir gyvenimę, ir fronte. Jo ižvelgiantiesi versmė — pa's gyvenimas. Esminiausia nacionalsocialistinės doktrinos savybė — ižvelgimas pačių gyvybės žemėje išsilakymo ir tobulinimosi sąlygu, kitaip tariant, biologinių žmogiškosios būties pagrindinį gyvybės išsilakymo ir pažiūgos veiksnį.

Gyvybei išsilakyti ir toliau išvytinti yra viena priešlaidai: „S ipresysis turi viešpatauti, o ne lietus su silpnėniuoju, kad paukočiu savo didybę“ (Mein Kampf, 312). Ši dėsnis, tolesnais to pačio veikalo žodžiais, žiauriu gali laikyti tik gimbėsiplnuolai. Jei jis, šis dėsnis, nevaldytu gyvojo pasaulio, tai nebūtų

principas reiškia, kad kiekvienos būtybių rūšies išsilakymo sąlyga yra jos rasisnis grynumas, nesimaišymas su žemesnėmis bū ybių rūšimis. Ta ir yra rasizmo tesa.

Visu būtybių rasinio uždarumo dėsnį aiškiai atskleidžia paprastas žvilgsnis į gyvosios gamtos pasauli (visos didžiosios tėses, kartą įvalgaus proto atskleistos, paskui atrodo labai paprastos, tėsesiai akiavazidžios!). „Visi gyviai poruoja si tik savo rūšies ribose: kikiliai su kikiliu, gandras su gandru, zylė su zyle, laukinė pelė su laukine, naminié su namine, vilkas su vilke ir t. t.“ (Mein Kampf, 311). Tokiam vienarūšiui poravimuisi nusilengti priverčia ik nelaisvę ar kuri kita išorinė aplinkybė, sukludanti normalų lygiu su lygiais jungimasi. Bet kai tik šios išorinės kliūties pašalinamos, tuoju pat grijžtama prie poravimosi tik su savo rūšies individu.

Prigimtis tokio nusilengimo vienarūšinio jungimosi dėsnui neapkenčia: jš maišymosi kilę individai, arba bastardai, paprastai esti silpnėsne lytinio pajėgumo ar net nevaisingi ir, svarbiausia, daug mažiau atsparūs ligoms ir kietesnės gyvenimo sąlygom. Kai grynieji individai dar pakelia sunkesnį gyvenimą, bastardai labai dažnai jau žuvą. Tokiu būdu prigimtis ir išygina, tarsi išperka tā kraujomaišos nusikaltima.

Toks prigimties nepalankumas bastardams visiškai natūralus. Kiekvienas aukštesnio individuo jungimasis su žemesniu, apskritai, reiškia gyvybės aukščio nusmukymą ir todėl yra priešingas prigimtis, kuri siekia tobulesnės gyvybės sukūrimo. Kiekvieno dviejų nelygių būtybių kryžiavimosi vajus bus tarpinė būtybė. Ji s'ovės aukščiau už žemesniją tévę poros puse, bet žemiau už aukštesniją. Vienu žodžiu, nelygiu jungimasis neišvengiamai smukdo rasinį lygi. Todėl jau minėtais prigimties nepalankumas bastardams tik išreikšia visoms gyvosioms būtybiems išmata rasinio grynumo instinkta pagrindinių gyvybės išsilakymo ir pažiūgos veiksnį.

Gyvybei išsilakyti ir toliau išvytinti yra viena priešlaidai: „S ipresysis turi viešpatauti, o ne lietus su silpnėniuoju, kad paukočiu savo didybę“ (Mein Kampf, 312). Ši dėsnis, tolesnais to pačio veikalo žodžiais, žiauriu gali laikyti tik gimbėsiplnuolai. Jei jis, šis dėsnis, nevaldytu gyvojo pasaulio, tai nebūtų

imanoma jokia gyvijos pažanga. Kova yra priemonė rūšies sveikatingumui bei atsparumui stiprinti. Kasdieninės duonos ir meilės kova laimi iš stipriausieji bei sveikiausieji, vienu žodžiu, geriausieji individai. Tuo būdu išskirdama silpnėniuosius bei mažiau ryžtinguosius ir atrinkdama geresniuosius kova yra aukštesnio rūšies išsvystymo priežastis. Iš tikruju. Mažiau veringesi eji visada skaičiumi pralenka geresniuosius. Jei nebūtų geresnių ašrankos, t. y. jei išsilakymo ir veisimo galimumai būtu visiems tie patys, tai bilesnejei taip greit veistusi, kad geresniuosius pagaliau nustelbū, nusturnū išpakal. Tam išvengti ir tuo patiūnai išskirkinti gyvybės pažangos sąlygas gamta ir imasi griežtos, be atodairinės atrankos pagal jėgos ir sveikatos principus.

Kas tinka visų kitų gyvujų būtybių pasauliui, dar labiau dera žmonijos gyvenimui: „Jei mažai prigimtis atitinkant aškiros silpnėsne būtybės poravimasis su stipresne, tai dar mažiau ja atinkant aukštesnės rasės susiliejimas su žemesne“ (id., 313).

Iš tikruju. Aukštesnės rasės subjektams jungiantis su už juos rasiškai žemesnialais, pirmiausia nukrinta pats rasės lygis apskritai:

bastardai visada bus mažiau vertinti, negu aukštesnios pusės subjektais. Toliau, bastardai bus mažiau pajėgūs sunkiai gyvenimo kovai, negu rasiškai gryneji. Dėl krauso vienybės stokos bas'ardams, ir apskritai, truks vieningos bei ryžtingos valios. Kai rasiškai vieninga tauja visais sunkesnais momen'ais pasirodo ryžtinga bei vieninga, tai rasiškai suskilus tauja pavojaus valanda ne enka galvos ir, nuleidusi rankas, išlaiksto į visus keturius vėjus. Visa tai reiškia, kad rasiškai suskilusieji yra ne tik silpnėni už vieninguos us, bet ir iš tikruju pirmieji greičiau pralimai kieka kova dėl būvio ir žuva. Kai grynieji dar laikosi, bastardai jau seina žuvę.

Istorinė patirtis aiškiai liudija, kad kiekvienas aukštesnės, kultūrų kurianciosios tautos susimaišymas su žemesnėmis tautomis visada baigdavosi pirmosios išnykimo. „Vienintelė senųjų kai ūrų sunykimo priežastis yra kraujomaiša ir išjos plaukių rasės, lygio nusmukimas, nes žmonės žuvę ne dėl pralimėtų karų, bet dėl netekimo to atsparumo, kuris glūdi tik grynaus kraujuje“ (id., 324).

Trumpai tariant, rasistiniu supratimu, kiekvienas rasinis maišy-

masis yra nusižengimas prigimties valai — tiems principams, kurie grindžia žmogaus būti. Toks nusižengimas savo pačiu egzistenciniams principams ir yra būdžiamas susimaišančiu sumenkiniu. Rasinis maišymasis besimaišančiuosis veda pražūtin. Kas per mažai iverina rasinės dėsnis ir ju negerbia, tas pats sugriauna jam skirtą laimę. Jis rukdo geriausiosios rasės pergalės žygį ir tuo pačiu pirmaja visokios žmoniškosios pažangos sąlyga. To pasekmė yra ta, kad jis žmogiško jaurumo prislegas, atsiduria bejėgo gyvilio būvę“ (id. 317).

Tūlū modernieji pacifistai rasinė norėti sugrūauti teigimui: „Žmogus kaip tik nuveikia gam'a!“ Nacionalsocialistinės doktrinos kūrėjas, ši priekaištą kvalifikavę tiek pat žydiškai žiliu, kiek ir kvailu, atremia šiai nurodymais:

Žmogus dar niekada gamtos nejuveikė, bet visada tik bandė praskeisti ben: vieną jos amžinuju misliu bei paslapčiu šydo kamputį; žmogus iš tiesų nieko nešranda, bet visa tik atskleidžia; vienu žodžiu, žmogus gam'os nevaldo, bet tik, remdamasis pačios gam'os dėniu bei paslapčiu pažinimui, pajungia sau kitus gyvius, kuriems šio pažinimo trūksta. Visas pacifistinio priekaišt'o pagrindas — idėja. Bet čia tie „ideologai“ pamiršta viena: „Idėja negali nuveikti žmonijos būties ir tapimo priešlaidu, nes pati idėja priklauso tik nuo žmogaus. Be žmogaus šiame pasaulyje nėra jokios žmogiškosios idėjos, atseit, idėja, kaip tokia, visada sąlygoja buvimus žmogaus ir visų tų dėsniu, kurie sukurė jo egzistencijai prie laidas“ (id., 314 — 315).

Vienu žodžiu, žmogaus žemėje išlikimo sąlyga ne pacifistinės svajonės, nuveikti gamtą, bet pažinti ir vykdyti jos valią. „Tad pirma kova ir gal būt, paskui — pacifizmas. Antraip žmonija bus jau peržengusi aukščiausią savo plėtotés tašką ir išės bus ne kokių etinių idėjų viešpatija, bet barbarija ir to padarinys — chaosas. Žinoma, čia vienas ar antras gali juoktis, tačiau — ši planetą jau milijonus metu per erdes skriejo be žmonių ir gali ateityje vėl taip skrieti, jei žmonės užmirš, kad jie už savo aukštesnį buvimą turi dėkoti ne keliu pakvaišusiu ideologų idėjoms, o pažinimui ir beatodairiniam geležiniu gam'os dėsniiu laikymuisi“ (id., 315 — 316).

JUOZAS GIRNIUS

Karo metu žymiai pakilo Vokietijos žemės ūkio produkcija

BERLIN. DNB iš kompetentinės žaltonių patyrė, kad vokiečių žemės ūkio produkcija per karą ne tik išsilakė tokiam pat lygyje, bet dargi žymiai pakilo. Didžiausios pažangos vokiečių žemės ūkio produkcijos išplėtimo sventės.

Savo sviesto gamybą Vokietija šiandien stovi aukščiausioje viejoje pasaulyje. 1940 m. sviesto buvo pagaminta 55% daugiau už 1928 m. vidurkį. Pieno pristatymas 1940 m. dviem su puse milijardo litrų prasoko paskutinių taikos metų — 1938 m. — pristatymą. 1941 m. pieno pristatymas dar pakilo 4 — 7%. Taip pat karometu neapleidžiami nė trašų reikalai. Ju buvo panaudoti beveik tokie pat dideli kiekiai, kaip ir prieš karą. Gerai suorganizuotas ir žemės ūkio mašinų panaudojimas. Trūkstamos darbo jėgos žemės ūkyje papildomas, panaudojant kitu valstybių žemės ūkio auginimais:

1940 m. buvo pasiekta rekordinio derliaus — 72 milijonų tonų bulvių, 208 milijonų tonų cukrinė runkelinį ir 463 milijonų tonų pašarinių runkelių.

Daržovių auginimo plotas 1941 m. išplėstas iki 200.607 ha, t. y. padidėjo 21%, palyginus su 1940 m.

J. V. NARUTAS

VYRIŠKAS ŽYGIS

Galinių Stasys éjo penkioliktus metus. Jis jautési esą jau suaugęs vyras, nors ne visi namiškiai noréjo jam vyriškumą pripažinti. Ypatingai jis skaudindavo, kai vyrai eidavo šieno piauti, rugiu kirsti ar kitu vyriškų darbų dirbtu, o Stasį išvarydavo su moterimis.

Siemet Stasys buvo nusistatęs nenusileisti ir drauge su vyrais eiti šieno piauti.

Bet jei nori eiti šieno piauti, turi mokēti pats išiplakti dalgi, — taré tėvas.

Jei nori su vyrais dirbtu, turi atlikti koki nors vyrišką žygį, — šaipési vyresnysis brolis: — o tu juk dar vaikas, kartais net paverki...

Atlikti vyrišką žygį, kokį? — galvojo Stasys. — Išvyti bolševikus? Juk jis dar ir kariuomenėje netarnavo, nors iš brolio girdėjo daug svarbių karinių žinių, apie priešo apsuimą, apie tankų kliūties ir t. t. Jis stebėjosi, kodėl brolis ir kiti, kurie tarnavo kariuomenėje, neišveja bolševiku.

Kas šeštadienį, suėje pas Užubali, jie tik gerkles laido — net laukai plysta, net šilai skamba. Bet juk čia joks vyriškas žygis: tā ir jis, Stasys, atliktu ir dar kaip! Išmokti dalgi plakti — čia jau salyga lengvesnė. Ir iam patinka dalgi plakimas. Anksti, anksti, vos tik pradeda rytuose rausti dangaus plotas, pasigirsta pirmia-

duoti, nei kitam perleisti aš neturiu teisės...

Ir Stasys galvojo: gal dabar jam atlikti ta vyrišką žygį ir sušukti tam driskiu: „Nešdinkis į Maskvą tu, raudonosios angies išnara!“ Bet jis žinojo, kad už tokius žodžius atsakyti tévai, ir susišiaupė.

Driskis išsilaikavo.

— Vis tiek mus išvarys, — liūdnai pasakė tévas.

— Neilgai, jie čia siautės, — gniaudamas kumštis, taré brolis.

Po kelių dienų, vieną naktį pas Galinius atjojo uždusės kaimynas.

— Békite į šilus! — sušuko jis.

— Kodėl? — paklausė tévas.

— Jus išvės.

— Iš kur tos žinios? — klaušinėjė tévas.

— Maišas pasakė, — juokėsi kaimynas.

— Koks maišas, ką tu čia paisiati? — pyko tévas.

— Paprastas maišas. Matai, mes sužinojom, kad sudarėja sarausū ūkininkų, kuriuos išvės į Sibirą. Siąsakti sugavom tą beraštą sekretorių, ikišom į maišą ir tol mušėm, kol maišas pradėjo kalbėti. Jis pasakė pavardes visų, kuriuos nutarė išvėžti. Po to mes dar ji plükém.

— Bet jūs žmogu galėjote negvai užmušti.

— Mes mušém maišą, o ne žmogu, — nusijuokė kaimynas ir nurojo.

Galinių tā pačią naktį išbėgo į šilus. Čia apsigyveno ir daugiau ūkininkų, kurie nutarė geriau pasilikti savo šiluose, negu važiuoti į Sibirą. Moterys aimanavo ir kalbėjo, kas bus, jei čia reikės ir

žiemą gyventi. Stasys susirado čia draugu, ir jie per kiauras dieinas tarési, kaip rusus išvyti. Ir štai viena ryta pasirodė svetimi lėktuvai viršum šilų. Lėktuvai skrido į rytus. Visi šoko, bučiavosi iš džiaugsmo, o seniai éjo į paliktus ūkius. Tik vaikus dar paliko šiluose. Stasys susišaukė savo draugus ir jiems pasiūlė:

— Vyrai, dabar kaip niekados mes turim progą atkeršti priešas. Per šilus, vieškelius bégas bolševikai, o kad bégas, tai, kiekvienam aišku.

— Trečiamo šile vieškelį užverskim medžiais.

— O kam? — paklausė vienas.

— Tegu bėga ar tu nori, kad

Vokiečių liaudies menas

Vokiečiai savo liaudies dvasinės ir medžiaginės kultūros vertybėmis pradėjo domėtis XVIII a. gal. Tuo būdu iš dalies ir liaudies menas, kaip viena tų vertybų, nebuvę imamas atskirai tyrinėti, o buvo plakamas arba jungiamas į bendrojo bei individualaus meno sriti. Netgi viduramžių bažnytinė gotiška skulptūra, daugeliu atveju kurta liaudies menininkų, arba velyvesniu laiku audiniai ir kilimai buvo tyrinėjami individualaus — vaizdinio meno rėmuose. Toks tyrinėjimas neišryškino liaudies meno vertes ir neiškėlė jo tos reikšmės, kurią jis užima individualus meno formavime ir jo plėtotėje. Be to, nebuvę atsižvelgiant į jo, kaip ypatinges kūrybos, atsiradimą ir vystymosi sąlygas.

I XVIII a. galą atsiranda vis daugiau meno tyrinėtoju, meno veikėjų ir mokslininkų, aiškiai pasiskančiu už vokiečių liaudies kūrybos kaip kūrybinio pagrindo savarankiškumą ir tos kūrybos atskirą tyrinėjimą. Tarp kitų, Silezis 1795 m. savo veikale „Naive und sentimentalische Dichtung“ liaudies savoką apibréžę, kaip organinę tautos vienybę ir tautos sielą, kurioje glūdi visos kūrybinės vertybės. Tuo būdu jo norėta pabrėžti, kad liaudies kūryba nera koks nors tautos kultūrinis rūdimentas arba savamokslis naivios fantazijos padaras, bet tautos kūrybos kertinis akmuo. Taip XIX a. pradžioje susiformavo nauja mokslo šaka — etnografija, tyrinėjanti liaudies gyvenimą ir kultūrą. I šią mokslo šaką jėgo ir liaudies mena liečia klausimai. Liaudies meno savoka aiškiai apibréžta buvo XIX a. antros pusės pradžioje. Vienas pirmų tuos klausimus išaiškino W. H. Riel 1859 m. savo veikale „Zur ästhetischen Kulturpolitik“. Nuo to laiko liaudies menas pradėjo tapti daugiau ar mažiau savarankiško tyrinėjimo sritimi.

Grynasis Haudies menas plėtojasi tol, kol jo nepaliečia industriją bei mašinų pramonė. Pastariejiems veiksniams išsigalint, liaudies menas išsigema ir subanalėja. Sumechanizuota kūryba paveržia iš liaudies kūrybinę iniciatyvą arba jai konkuruoją ir nublankina patį esminį kūrybos bruožą — siešią. Pamažu liaudies menas, nors jis būtų viršė tik namų pramone, artinasi prie industrijos ir nutolsta nuo liaudies kurtų formų ir kūrybinų savybių. Liaudis meta kurti tada, kai fabrikai panašius daiktus pradeda gaminti masiškai ir žymiai pigiau, negu vieno ar kito daikto pagaminimas pačiai liaudžiai kaštutuot. Cia ryškūs pavyzdys yra tautinių rūbų, kuriuos beveik visuose kraštose bėgiai išstumti fabrikiniai audiniai. Tas pažymėtas ypatingai ryškus. Vokietijoje, kur industrializacija yra pasiekusi labai aukštą laipsni. Todėl kalbant anie tautiniu rūbu nešiojimą pastaraisiais laikais Vokietijoje, tektu pažymėti, kad juos nesiloja mažai ir tik kai kuriose provincijose arba srityse. Užtat didžiausiai tūrūbų rinkiniai yra saugojami gausiuose Vokietijos muziejuose.

Apskritai, vokiečių liaudies menas išairiose medžiagose ir visose formose stipriai reiškiasi iki XIX a. galo. Cia jeina keramikos, medžio, metalo, odos dirbiniai ir ju nuočyba, statyba, skulptūra, tapyba, grafika, žaislai, audiniai, siuvinėjimai ir t. t. Kiek pati tauta sena, tiek ir jos liaudies kurtos meno formos yra senos. Daugelis jų plėtojosi ir tobulejo nuo proistorinių laiku iki XIX a. galo. Ypatingai turttingai išsvystė ir pasiekė naujuosius laikus geometriniai rašai, naudoti medžio dirbiniams perežinti. Jais puošė smulkiai medžio dirbiniai (kočėlus, verpastes, dėžutes, modelius sviestui, sūriui susvausti), baldus (kėdes, stalus, suolus, skryniai; spintas) ir trobesius (gyvenamus namus klėtis).

Medinių daiktų puošimas reiškiasi ornamentu piaustymu plokštumoje. Ornamentai nebuvę išpianami arba išrežiamai plokštumoje, kaip kad lietuvių liaudis daugumą darė, o iš plokštumos iškeliami, padaromi reljefiški ir net bareljefiški.

Tiesi vaga tėvškėj

kad vokiečių liaudis ėjo kartu su gyvenimu ir nebuvę atsilikusi nuo miestuose vykusiu kultūriniu reiškiniu.

Kokie ornamentiniai motyvai arba puošybiniai raštai vokiečių liaudies mene vyrava — sunku aiškiai pasakyti. Be plačiai paplitusio geometrinio rašto labai dažnai sutinkami ir augaliniai, ir gyvunijos (paukščių, žvérių) ir žmogaus motyvai. Jų dažnumas priklauso nuo to, kurios srities kūrinius stebim ir kurioje medžiajome jie yra padaryti. Pvz., spintų ir skrynių puošyboje daugiau ryškėjo augalinis motyvas (kaip ornamentas, nes tose pačiose skryniuose labai dažnai galime matyti nutapytu ir žanriniu paveikslu), kituose balduose — žmogaus ir žvérių, o dažnai ir geometrinis raštas, audiniuose — stilizuoti žmogaus, žvérių ir augalų motyvai, o dažnai net sudėtinės ju scenos. Antra vertus, priklauso ir nuo to, kiek smulkiai raštu daiktas buvo puošiamas ir kokia technika tas puošimas atliktas. Jeigu daiktas buvo puošiamas piaustymo būdu, tai ornamentai dažnai būdavo daromi geometriniai arba smulkūs stilizuoti augaliniai; jeigu tapyti, tai augaliniai, dažniausiai gėlės (kaip dėkingas motyvas spalviniam efektui išgaudti). Reikia pažymeti, kad kaip piaustymo, taip ir tapybos technika ir ornamentų forma yra pasiekusi tikrai aukštą lygi. Prie to iškilimo prisiėdo iš sena praktikuota tapybinė technika ir lengvas medžiagos gavimas. Kai Lietuvoje dekoratyvinės tapybos nė užuomazgos nebuvę, vokiečių liaudis, aprūpinta vietoje gaminama medžiaga, jau XVII a. tos rūšies tapyba buvo toli pažengusi.

XVIII a. skrynių ir spintų tapyboje randame tam gėlių iterptus religinius paveikslus, žanrines scenas ir miestų fragmentus. Tuo būdu šalia dekoratyvinės tapybos stipriai plėtojosi ir vaizdinė tapyba. Be pažymėtų puošybinų elementų labai dažnai buvo piaustomi ir dažomi išairių simboliai: šventųjų initialai, erškėčiai, apipintos širdys, „gyvenimo medis“ ir pan. „Gyvenimo medis“ vokiečių liaudies meno puošyboje išsigalėjo ir paplitė dėka tradicijos sodinti medelių kūdikiui gėmus. Si motyvai dažnai galima sutikti ir ant trobesių sienu nupiešta arba išpainted. Iš senesnių ir ne vietinių puošybių elementų galim paminti i vokiečių liaudies meną patekusių antikinio meno puošybinės formas — geometrinis ornamentas ir graikiškų vazų sudekoratyvinės formas.

Sekdamis vokiečių liaudies dirbtų baldų chronologiją, lengvai galime išvérsti visus stilius, kurie reiškėsi Vokietijoje. Ar tai bus spinta, ar skrynia, ar koks kitas baldas, jis savo forma atitinkis jo dirbimo metu buvusi meno stiliu: vieni ju turės barokines, kiti renesansines, rokoko ar kitokias lyties. Atitinkamu stiliu formas rasime ir tū dirbinių puošyboje. Tas rodo,

Didele vieta vokiečių liaudies mene užima statyba su išairiavimis statybinėmis technikomis (pav. blokinė, šulinė, mišri ir pan.) ir kiekvienoje Vokietijos srityje skirtingomis formomis, pagrindinėmis, planavimais ir t. t. Visa tai čia apimti nera īmanoma. Pažymėsime tik tiek, kad tas išairumas ir formų turttingumas susidarė didelėje teritorijoje dėl i

raus žemės paviršiaus, skirtingo klimato, išairių žemės arba gamtos turtų ir skirtingu tradiciju. O be to didelės įtakos turėjo tauatos bendras kultūrinis lygis ir santykiai su kitomis tautomis. Vienų vietinių formų maišymasis su kitomis tokiomis formomis davė visa eilę s'atypinių formų ir technikos niuansų.

Geografinis krašto išairumas išairiai veikė ir visas kitas vokiečių liaudies meno šakas. Kiekvienoje srityje susikūrė vietinės meno formos ir vietiniai motyvai. Iš to mums bus suprantama, kodėl pajūrio gyventojai kultivavo tik tokias formas ir tokius motyvus, kurie tiesiogiai lietė jų kasdieninių gyvenimą, o kalnų bei kasyklų sričių gyventojai — i meną terpė savo gyvenimo momentus. Ir taip pas pirmuosius randame atvaizduotus laivus, žuvius, vandenį

ir pan., o pas antruosius — kasyklų darbininkus, jų darbo įrankius, vietinius gamtovaizdžius ir t. t.

Didelės svetimų kraštų įtakos vokiečių liaudies mene nerandame. Net tokiose srityse, kaip Silezija, kur dar viduramžiais veržesi slavizmas, ryškiai atispindi vidurinės Vokietijos liaudies meno formos ir jų tipai. Mat, jau 13 ir 14 amžių nevienalyti slavimų vokiečiai iš Silezijos išstumė ir savo liaudies meno formas išplatino.

Istoriniai įvykiai kai kuriose Vokietijos srityse liaudies meno plėtė buvo sustabdoma arba buvo atėmė salygas jam galutinai susiformuoti. Taip, pvz., meklenburgiečiai dėl 30 metų karo, kuris krašta buvo nualinės iki XIX a. pradžios, negalėjo palikti didelių meno vertybių. Ankstyvesnės formos išnyko, o naujoms atsirasti nebuvę salygu. XIX a. ju pastangos negalėjo duoti tokius vaisius, kokių kiti buvo pasiekę per kelišimtmečius.

Apskritai, vokiečių liaudies menai plėtotis salygos buvo geros. Pilietinė laisvė, kultūrinis ir politinis tautos savarankiškumas, liaudies kūrybingumas ir medžiaginės vertybės sudarė reikalingą visuma liaudies menui kilti ir jam klesteti.

A. RŪKSTELĖ

TARPTAUTINĖ FILMŲ PARODA VENECIJOJE

ROMA. Tarptautinėje 9-oje filmų apžvalgoje, kuri prasidės rugpjūčio 30 d. Venecijoje, pirmasis bus parodyta italių filmas „Baltasis sūkurys“, Prahos filmas „Naktinė peteliškė“ ir vokiečių kultūrinė filmas „Taikinė medžioklė su spalvotos filmos kamara“. Rugpjūčio 30 d. Naudies švietimo ministras Pavolinius susitiks su kritikais ir spaudos atstovais.

ŠAUKIU AS TAUTĄ

Šaukiu as tautą, GPU užguitą,
Ir blaškomą, it rudenio lapus,
I naują vieškelį, i naują buiti,
Kur niekad šiaurūs vėjai neužpūs.

Šaukiu lietuvių burtis prie lietuvio
Ir gyvą širdį prie gyvos širdies,
Kad tam siame vidunaktį nežuvę
Pakiltų rytmecinių gyventi ir žydėt.

Iš sutemu, iš priebandų išeikit,
Uždekit naują ugnį širdyse,
Vergams palikit vargo naktį klaikią!
Šaukiu as jūsų protėvių dvasia.

Šaukiu as tautą, žemės pėdoj gyvą
Ir vyturėlio rytmecio maldoi
Ir žydimčią, kaip žydimčių alyvų
Papryvesio sodybose žiedai.

Šaukiu pavasario pilkų vagų artoją —
Tegu lig saulės kyla jo daina!
Tegu laukai, tegu miškai kartoja:
Gana tulžies, gana mirties, gana!...

Šaukiu as darbo rankų milijonus
Isupt naujam darbymečiui varpus,
I naujo džiaugsmo klėtis, naujo darbo kluonus,
Ne kalnio namus, ne liūnus, ne kapus.

Šaukiu vardu as jūsų vargo žemės,
Balsu pilakalnių, ir pievų, ir miškų —
Nekeršykit, kad karštos kraujo dėmės
Nekristų prakeiksmu ant jūs vaikų vaikų.

Šaukiu iš amžių: ateities nevertas,
Kas dabarties nedrijo tautai nešt,
Kas posūnių žaizdas širdy atvertas
Išdegino liepsna veidmainiškos ugnies.

Šaukiu balsu tėvų dievų romovės
Ir jūsų krikšto atgaila šviesia:
Stovėkit amžiais čia tvirti, kaip saulė stovi!
Šaukiu as jūsų protėvių dvasia.

1941. VI. 15.

Tiesi vaga tėvškėj

V. Palinausko nuot.

Stalino konstitucijos saulei užgesus

Viename Žaliakalnio kine gasto liuoja kažkoks ansamblis. Per kelias dienas net spėjės nelemti išgarsėti: kažkas iš balkono į artistą paleido penkis šūvius. Kažkokios saskaitos, o aplamai — neaišku. Tas artistas viska doro: šoka, dainuoja, išvairias išdigačias išdarinėja, peilius ryja, blevyguoja. Bet idomiausias jo nuimoris buvo tokis. Isivilkęs fraką, išeina į sceną, pamoja džazo orkestrui ir pradeda bezdžioniškai šokti. Bet tai būtų nieko, jei jis drauge nedainuotų nevykusiu balstu dzinguliukų, kurių pagrindinis refrenas taip skambėjo:

Sviečia mums saulė
Stalino konstitucijos...

Ši priedaini valzduodamas, liaudies artistas spiria du kartu kojomis į žemę, kad net frako sparnai apsigynioja aplink kakla, o jo viete sušvinta blizganti kuno dalis. Žaliakalnis juokiasi net susiriesdamas. Net Stalino portretas šypsosi sienoje.

Bet iš tos konstitucijos artistas visai nemanė juoktis: jam tik taip išėjo! Jo programą juk žurėjo bolševikiškos Glavito akys, meno komisijos ir kinofikacijos rabinai.

Užtat iš tos konstitucijos žukėsi visa Lietuva. Juokėsi, žinoma, tol, kol juokas virto ašaromis — birželio mėnesio medžiokle.

Vaikščiojant viena pavasario vakarą su kolega laikraštininku, kuris nebesivertė savo amatu — istojo tarnauti į senelių prie glaudą buhalteriu, arba, kaip bolševikai sako, vyrbuchu. Pasakoja apie savo auklėtinius, apie draudimą senatvėje, vadinius, apie vieną pagrindinį Stalino konstitucijos ramstį. Laiminga sena'vė pasirodo, bolševikai kuria įbai paprastomis priemonėmis. Atėjo žydas, susikvietė karšinčius ir jiems tarė:

— Kad man čia fūs, dykaduoniu, tuoju nebūty! Stalinas jumis be galio rūpinasi ir duoda teisę kiekvienam persikraustyti pasavo giminės: pas brolius, pas vaikus, pas vaikaičius.

Ir prieiglaudoje po to įsako smarkiai apretėjo įnamiai. Kas pėčias nepajégė pareiti, tā vežė sunkvežimiais, traukiniais. Po ši to patvarkymo žydas liepė pasirašyti sveikinimo telegramą Staliniui. Atseit, dėkui tau, gimdytojau, už aprūpintą senatvę.

Kai kurie prieiglaudos gyventojai net nelaukė savo eilės: pabėgo patys. Atsimename, kaip ant Ožeškiens lėtiny kas ryta vis padaugėdavo išmaldos prašančiu eilės.

Nors ir negražu, bet vieną kartą atsikiltinai skaityklos knygoje radau atplėšta laiška ir jį įmiao skaityti. Rašo senukas tévas iš Sovietų šalies pietu savo dukterių, komandieriaus žmonai, gyvenančiai Kaune. Sako, už ką Dievas mane senatvėje taip baudžia.

Atvažiavau į Nikolajevą ir ten prasirgau penkias dienas. Nors dar nevisai pagijau, bet stojau į darbą. Girdi, skilvis reikalauja savo. Girdi, jo senutė vargūoli, kaip arklys. Dieną naktį triūsia, net rankas susukė reumatas.

Kauno dailininkai gauna priva-lomą užsakymą:

— Kad man būtų plakatas apie Stalino konstituciją!

Dailininkai vedžioja piešukus po vatmano lapus, ir po kiek laiko ant tvorų matome plakata, kuriame išpažytas senelis ir senutė. Abudu linksmai sėdi prie stalos. Kur gi nebūs linksmi, kad ant stalos garuoja kavos puodelis, kaip pas Konradą! Ir, be to, skaito, atsprašant, „Tiesą“! Langai su užuolaidomis ant sienų Stalino paveikslas. Kaip gi nesėlypsosi!

Visas štės šeimyninio jaukumo paveikslas pavadinėtas: „Teisė į aprūpintą senatvę“. Ne veltui bolševikai trimitavo: jog pas juos dailininkai ir rašytojai — rinktinis luomas.

Pradėjo dalyti tarybinius pasus arba, kaip žmonės vadino, vilko bilietus. Viena dieną balsiavusia budega milicijos nuovadojo. Lai-ka išvairindami, interesantai mez-

(Metinėms paminėti)

ga kalbas. Vienas darbininkas ypatingai nekantrus: murma, plūsta. Sako, greitai reikia į darbą. O ten vieną minutę pavėluosi, ir jau išpėjimas. O po triju išpėjimų išvaro į gatvę:

— Tai kas tokio? Dabar — darbo kaip vandens. I kitą fabriką ištosi, — žiovaudamas kalba uodegos dalyvis.

— Iš kur tokis atsiradai, drauguži? — supykė darbininkas. — Vieną kartą išmestas į gatvę, darbininkas gauna tokį parašą, kad apie bet koki darbą reikia užmiršti iki grabo lentos!

Vieną kartą Paleckis atvažiavo į darbo biržą. Bedarbių kaip jomarkas. Aukščiausias tarybininkas, mėgdžiodamas populiarumą, atsiseido į biržos vedėjo kėdę ir ēmė teirautis. Pagaliau neteko kantrybės ir suriko:

— Elkit į laukus!

Bedarbiai taip pasipiktino, jog Aukščiausiosios Tarybos pirminknė ēmė vadinti ponu, kuriam dar neišgaravęs smetoninis raugas. Girdi, dabar tegu važiuoja pats į kaimą. Netrukus reikalai taip įkaito, kad tardytojas pabėgo į moterų skyrių, kur buvo susigrūdusios, kaip tada būdavo sa-koma, namų darbininkės. Pirminknės užriko:

— O jūs, tinginės, ko nedirbat?

— O kur gi dirbsi, kai ponu nėra?

Ir iš čia lietuviškasis Kalininas turėjo greitai nešdintis: moterys temperamentingos, ir jų veikmai greiti.

Dailininkų piešukas dirbo. Ant tvorų, būdelių, stulpų atsirado vėl plakatas. Raumeninges darbininkas su kūju. Ir būtinai šypsosi. Atseit, dėkui Staliniui už teisę į darbą. Pagrįstai buvo remiamas menas!

Niekas taip neeržindavo bolševikų, kaip bedarbis. Vienas linksmas vyroras po nacionalizacijos pasijuto turis teisę į neribotą poilsį. Visur vaikščiojo, kaišiojo savo paslaugas tarybinėm žmonėm, bet iš visur gaudavo vieną ir tą patį atsakymą:

— Buves išnaudotojas. — nekreik!

Nieko nepadėjo aiškinimai, kad jis dabar jau neturis progos, kad ir labiausiai norėdamas, verstis išnaudotojo praktika. Tie laikai jau praėjė negržtamai, anot Švietimo Komisariato paskelbtos dainų konkursų. Tada vyroras nuojo į darbo biržą ir išsigijo knygele, kur buvo parašyta: bedarbis. Ta knygele jis, vargšas, pradėjo kaišioti kiekvienam pažystamam ir, kas blogiausia, kiekvienam nepažystamam. Taigi, vieną kartą tokis nepažystamas ir suėmė bedarbi, išvežė į Pravieniškių duryną. Juokai baigėsi garsiomis skerdynėmis.

Vienas buves diplomatas taip pat pasijuto igrijos teisę į poilsį. Perskaitės Stalino konstituciją, eina į vieną trestą. Ilgametis tarybos papročiu užsivelka dailiai eilute, kapitalistiškai pasiriša kaklaryši ir atsiduria treste direktoriaus akivaizdoje. Direktoriu nuogu kaklu, aiškiai matyti, darbininkas:

— Tai ką, anksčiau su manim būtum nenore' es ir kalbėti! O dabar čia sėdi ir prašai, it nekažas avinėlis. Darbo nėra!

O plakatai mirga visomis tvaromis: teisė į darbą, teisė į darbą!

Zinoma, populariausias konstitucijos punktas buvo teisė į poilsį. Aplink ši punktą sudavosi vienos kavinės humoras. Ateina prieš pie'us į kavinę pažystamas ir atsi-
duseis pareškia:

— Gavau teisę į poilsį... Vadinasi, nepraejo pro kadrus. Plakatas apie šią teisę buvo pats poetiškiausias: jūros kraštelis, drobinė kėdė ir, atsprašant, Tiesa rankoje. Atseit, buržuaziuose kraštuose darbo žmogus poilsio teturi, kai atsigula į kartsą. O jeigu ir gaudavęs kada

atostogas, tai apie viduržiemį, kada jūra užšalusi ir negalima sėdėti drobinėje kėdėje su, atsprašant, Tiesa rankose. Nutalys pirtustus! Ir štai, apie vasario ar sausio mėnesio viduri pasipilia laikraščiuose džiaugsmo bangą. Laimingi atostogautojai rašo padėkos laiškus partijai ir vyriausybei... iš Kulautuvos, Birštono ir Palangos. Džiaugsmo ašaros. Taip gražiai rašo, kad, rodos, vasario mėnesį jūroje aštuoniolika laipsnių šilumos, o Kulautuvos miške sirpstų žemuogės. Bet tarybinis poilsis, — nebokite, — ne toks, kaip kapitalistinis. Jis organizuotas. Iš ryto gimnastika, paskum marksizmo paskaita, paskum proforgų rinkimai, paskui meninės saviveiklos mankšta, paskum liaudies ansamblis repeticija, paskum savikritikos pusvalandis, paskum trumpasis partijos istorijos kursas, paskum viešas laikraščių skaitymas. Jeigu nuo to dar lieka kelios akmirkos, tai galima užsiiminėti ir tokiai buržuaziniai prietarais, kaip valgymas, pasivaikščiojimas. Bolševikas, girdi, turi būti budrus, kad jo neužkluptų nepasirengusio visoki pokštai.

Viena paraudusi ponia karta sako:

— Man viskas patinka sovietų valdžioje (jau buvo prasidėjęs pirmasis lietuvių vežimas), tikta nepatinkina, kad į kurortus neleidžia motinos su vaikais...

Tarybininkai Stalino konstituciją vykdė talmudiškai. Kaip gi leisi vaikus į vasarinę, kur ilsi suaugė? Bus triukšmas, langų daudžumas, šunų erzinimas. O, be to, motinoms nebūs laisvo laiko studijuoti dialektinio materializmo. Be to, motina gali atsirūgti religinių prietarais, prieštaribinių nusiteikimais. Vadinas, geriausia vaikų išvežti į pušyną, pastatyti žydišką dvasios vada, iškripti į ranką lenktinių peilių, pistoletų, pakabinti raudoną skudurą pakaklėje. Garantiai, kad po kelių tokio poilsio vasarą iš vaiko išsaugs banditas.

Linksmiausias punktas buvo teisė į nemokamą mokslo. Tarybiniai švietėjai, daugiausiai patys gavę mūsų mokyklose „buržuazių“ stipendijas, krepšinio halėje su dūdų muzika pranešė, kad vis dėl to Lietuvoje buvo šlamštas, o ne mokslas. Girdi, alkanas, pamėlynės nuo bado, pažallavęs nuo šalčio, su puse plaučiu vargingas jaunuolis taip ir nepriskapdydavęs prie mokslo. O dabar, — prasmė muzika, — mokslas tiesiai rankas į kiekvieną varguoli. Ir, ar girdėta pasaulvie, tas mokslas — nemokamas.

Sugrojus internacinalą, stalga „Tarybu Lietuvoje“ pasirodė įsakas, jog už mokslą vis dėlto reikia primokėti. Girdi, kolchozninkai taip praturtėje, kad keli šimtai rublių — jiems vieni juokai. Ar šion, ar ton pusėn.

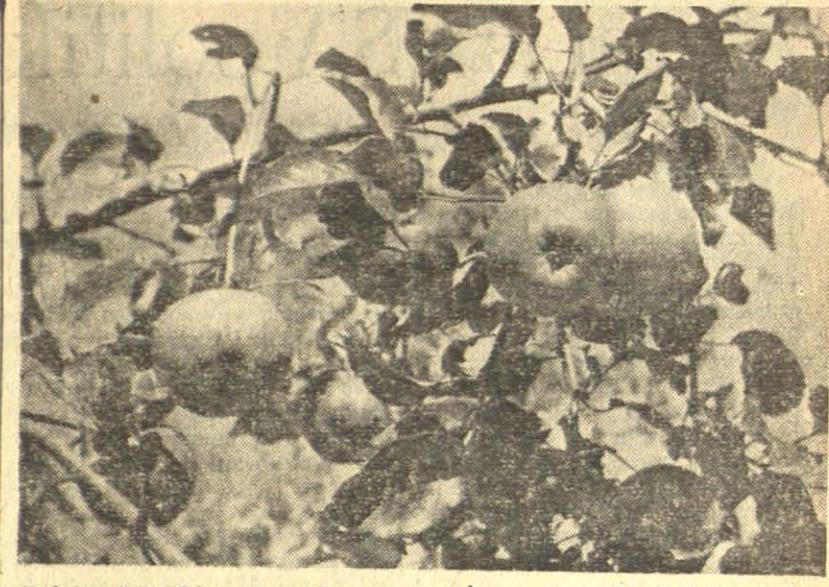
Universitete teisė į mokslo šoko naudotis žydeliai. Girdi, šalin iš aukštojo mokslo židinio nelemta nacionalizmą. Studentų atstovai vis dėl to buvo suku į savo rankas paimiti jaunimo sielą. Vis dėlto tie užsispėriai nestoja į GPU eiles į nestudijuoją markizmo. Priemonė buvo greit surasta: paskyrė po 200 rublių stipendijas. Reikės kur paspausti, pamainėti stipendiją, ir bus nuolaidintas mokslo židinio! O tain pat pasidare suprantama, kodėl per bolševikines iškilmes taip gausiai žygiuodavo studentai. Suprantama, kodėl prieš demokratikai pasauliui rinkimus studentai vaikšinėjo po butus.

Kai dabar jau pažiūrėjo, kas buvo ta Stalino konstitucijos sau-lė, tamšiomis jos metinėms sušukime drauge su tuo, kuris jau nagarbino prieš metus:

— Konstitucija jojo teisinga, Konstitucija jojo šventa, (Iš poemos apie stalininės LSSR konstituciją)

Gera, kad ta šventoji tik vieneris metus tesiautė!

PULGIS ANDRIUŠIS

Baigia sirpti Lietuvos sodų papuošalai.

V. Maželio nuot.

JUOZAS ŽLAVYS

Uėjas rugsejyj

Man patinka. Aš su juoju.

Man patinka vėjas — jis.

Aš net kartais vėja imituoju,

Tyčia nušleivuoju į šalis.

Stai ir vėl žaidžiu su vėju,

Tyčia krypstu į šalis.

O tas vėjas net kvailėja

Mano delnus ir pirštus...

Ei tu, vėjau, nekvailėki

Ir nebūki toks gudrus.

Jei tu nori palytēki

Mano delnus ir pirštus.

Vai, pro delnus teka vėjas

Minkštas, šiltas ir gardus.

Ir rugsejis, štai, atėjės

Matos, matos pro pirštus.

Kiek praplauks drungno vėjo,

Kiek prašvilps — nežinia.

Bet su vėju žaist idėja

Likte liksis... už mane...

Tad visiems, kurie paliksit —

Leiskit vėjų pro pirštus.

Nelaikykit, nes išslysi jis —

Vėjas šiltas, drungnas ir

Igardus...

Daug kas iš kauniečių yra at-

kreipę dėmesį į „Dailės“ kooperatyvo krautuve, Laisvės al. 21 Nr.

Ji — Kaune naujiena, nes čia ga-

lima išsigyti ne tik dailininkams

reikmenų (dažų, teptukų, drobės,

palečių), atvirukų ir albumų su

Kauno ir Lietuvos vaizdais, litera-

tūros apie tautodailę ir monogra-

fijų apie atskirus d

Vyrai iš USA politikos virtuvės

Žvilgsnis į Baltujų Rūmų svečių sąrašą

Kada kalbama apie prezidentą Rooseveltą ir jo politinius patarėjus, reikia turėti galvoje, kad vien iš tų jo bendradarbių dideli vaidmenį vaidina dėl to, kad sėdi aukštose administracijos vietose, kiti – dėl to, kad yra asmeninai Roosevelto bičiuliai ir patiketiniai. Žinoma, ribų cionai sunku išvesti. Toliau, vieni iš prezidento bendradarbių mėgsta rodyti viešumoje ir matyti savo paveikslus bei pasiskymus atspausdinti pirmosių laikraščių puslapiuose; kiti susigūžę prisilaiko užkiliuose, bet jų itaka dėl to juo žymesnė.

HARRY LLOYD HOPKINS yra viena iš idomiausių figūrų tarp artimiausių Roosevelto bičiulių. Tai aukštasis, lieknas žmogus, su praretėjusiais tamsiais plaukais, didelėmis akimis ir kenčiančiu žmogaus bruožais: jau tragi metai, akip jis serga viduriais. Kiles iš vidurinių vakarų, iš pat pažemės prasimės savo žemomis, jis gerai pažesta žemesniu sluoksniniu skurdū milijoninku žemėje. Pradėjęs dirbtį Raud. Kryžiuje 1917 m., jis buvo sveikatos draugijos direktorių 1924 m., kada Rooseveltas buvo New Yorko gubernatorius. Iš čia ir juo dvieju pažintis ir bičiulystė. 1933 m. Rooseveltas „pasaukė Harri“ i vargšu globos direktorių ir paskum visur jį „pasaukdavo“, kur tardavo rintą reikala esant. Taip praeita rudenį Hopkins buvo prezidento pasiustas su ypatinga misija į Londoną ir čia išgarsėjo savo aštriais antitotalistiniais pažiūrimais. Sugrija, jis jėgo kaip sekretorius, i križės taryba, apsigyveno Baltuosiuose Rūmuose ir yra lyg ir Roosevelto šeimos narys. Girdėti, kad prezidentas jų laikas savo tinkamiausiu ipėdiniu.

MORGENTHAU IR WELLES

Be Hopkinso, Rooseveltas nuolatos kalbasi ir tarsi dar su kitais dvemis savo bičiuliais – finansų sekretorių Henry Morgenthau ir Sumner Welles, antruoju žmogum užsienių reikalų ministrojų.

Morgenthau dvaras kaimyniuo-

jasi su Roosevelto dvaru prie Hudsono. Tasai 50 metų amžiaus storokas ir žemažūris žydelis daro nervingo žmogaus išpūdį; Amerikos spaudai jo povysa yra dausiai gražių progu pasišaipyt, kol pasirodė, kad finansų žinyboje jis šeimininkauja taip pat kietai ir savarankiškai, kaip ir savo dvare. Daugelis sako, kad ir Anglijos pagalbos įstatymas esas jo darbas. Rooseveltas su Morgenhou labai skaitosi, lygiai kaip klauso ir jo žmonos, kuri yra dažna viešnia Baltuosiuose Rūmuose.

Toks pat išoriškai nuošalus yra ir Sumner Welles, profesionalas diplomatas, aukštūgio, angligai elegantiškas vyras, iš pažūros šaltas ir, kaip sako, griztas žmogus. Jam priskiriamas mintis, jog visas vakarinis pusrutulis turėtų sudaryti vieningą bloką.

Su Rooseveltu Sumner Welles bičiulis nuo pat vaikystės. Pats turtinges, jis vedė dar turtinges žmoną, ir prezidentas mėgsta dažnokai apsilankytį jo dvare Marylande.

CORDELL HULL

Tasai šiemet 70 metų sulaukęs politikas, valstybės sekretorius, alius užsienių reikalų ministeris, laikomas žmogum, turinčiu „stiprią, bet lengva ranką“. Tas vyras yra išsispecializavęs „interamerikitinė“ politiko, kurios pradžią žymi 1934 m. Montevideo konferencija. Nekoks kalbėtojas, Cordell Hullis stengiasi daugiau asmeniniu kontaktu sutelkti Vidiuro ir Pietų Amerikos valstybes, žinoma, Jungtinii Valstybių vadovėjė. Tokiame tyliame, i akis nepuolančiame darbe jis esas itin suuktas ir atkaklus. Jis dirba ranka rankon su Rooseveltu, ir vargai ar galima pasakyti, kas turi didesnę itaka Amerikos užsienių politiko – Sumner Welles ar Cordell Hull. Ligi 1938 m. kovo m., t.y. ligi Austrijos prijungimo, tarp tų dviejų politikų buvęs pažiūrų skirtumas ta prasme, kad Welles ligi tol tikėjės galimumu išlyginti tarptautinius interesus.

STIMSONAS IR KNOXAS

yra karų reikalų ministeriai –

Morgenthau dvaras kaimyniuo-

pirmasis armijos reikalams, antrasis laivyno. Tiedu aiškūs republikonai į šias vietas buvo staiga pašaukti tuo po Prancūzijos katastrofos 1940 m. vasara. Abu jau senvi žmonės – Stimsonas per 70 m. amžiaus, Knoxas 67 m. Pirmasis jau yra buvęs valstybės sekretorius prie prezidento Hooverio.

Knoxo jaunos dienos yra buvusių gana triukšmingos. Jis dar Teodoro Roosevelto laikais dalyvavo kaip raitelis kare su ispanais, vėliau pasidarė laikraštininkas. Tai nedidelio ūgio, nešnekus žmogus; bet paskutiniuose laikais jis pakankamai išgarsėjo, besūkiaudamas apie tariamai gresianti Amerikai pavojų ir apie „gynimosi politiką“. Nors Knoxas yra vienas iš aštriausiu New-Deal kritiku, bet jo santykiai su prezidentu visada buvo ir yra kuo puikiausi.

Ne kas kitas, o Knoxas pastengė, kad šiu metų pradžioj

PULK. DONOVANAS

apsilankytą Europoje, be kitų šalių ir buv. Jugoslavijoje bei Graikijoje. Donovanas yra advokatas, dalyvavo visuose karoose, kuriuos tik mūsų laikais Amerika yra vedusi, ir turi eilę pasižymėjimo ženkly. Po Roosevelto jis yra labiausiai mėgstamas radijo kalbėtojas Amerikoje. Donovanas gali girtis sukurstęs serbus į karą su ašies valstybėmis. Donovanas, kaip ir New Yorko burmistras La Guardia, labai dažni svečiai Baltuosiuose Rūmuose.

Tuose pat rūmuose kaip namie jaučiasi ir

WILLIAMAS BULLITAS,

buvęs JAV ambasadorius Paryžiuje, prieš tai buvęs ambasadorium Maskvoje. Tas antrokiškas diplomatas Vašingtone laikomas „Europos reikalų specialistu“ ir yra lemiamai prisidėjęs prie dabantinės Amerikos užsienių politikos nustatymo.

Bet kažin, ar tų visu Rooseveltu patarėjų savo įtakingumu nepralenkia viena moteris, apie kuria irgi imama daugiau kalbėti, būtent, prezidento žmona Mrs. Eleanora Roosevelt...

vius. Anais laikais tai buvo gana daug. Pasekmės: 60 m Garbačiauskas 7,6 sek., 100 m Garbačiauskas 12,1 sek., 200 m Garbačiauskas 25,2 sek., 400 m Fersteris 56,6 sek., 800 m Fersteris 2:20,8 min., 1500 m Fersteris 4:57,0 min., 3000 m Kisielius 12 min., 5000 m Juozapaitis 18:30,1 min., 4x100 m estafetė LFLS 51,4 sek., 400x300x200x100 m estafetė LFLS 2:18,0 min., i aukštā Garbačiauskas 1,48 m, i tolj Vokietis 5,00 m, su kartimi Fersteris 2,69 m, trišiolus Eretas 10,65 m, diskas Teišerskis 29,

Napoleonas ir politiniai komisarai

Politruko istoriniai pirmatai

„Politinis komisaras yra dalinio moralinis vadovas. Jei pulko vadovas yra pulko galva, tai politinis komisaras – pulko siela ir tévas. Komisaras turi sekti aukštesniųjų karo pareigūnų isakymu vykdymumą ir juos patikrinti“. Tai yra ištrauka iš nesenai pasidėjusio Stalino dekreto, kuriuo politiniai vadovai, arba politrukai, vėl atgauna savo senasias teises. Toks dvigubas vadovavimas yra visai svetimas kariuomenėi, tačiau sovietų politinis komisaras yra sukurtas pagal Prancūzijos revoliucijos kariuomenės atvaizdą, dar nevadovaujant Napoleonui tai kariuomenėi.

Bolševikai 1917 metais pastatė pavyzdžiu 1789 metų siaubo vyrus, kad sugerbėtu valdyti kariuomenę. Drauge su politinės sąmonės uždaviniu pastatymo klausimui buvo iškeltas ir „tautos patiketinių“ klausimas. Gana įdomu priminti, kad Prancūzijos Revoliucijos nugalėtojas, Napoleonas, savo jaunaisiais karvedžio laikais, vos vos nepakliuvo komisarams į rankas, kadangi Napoleonas buvo

Robespierro patiketinis, o kai pastarasis nuvirto nuo sosto, tai Napoleonas komisarams pasidare įtartinas. Yra pasilikės raštas apie Napoleono areštą 1794 metais, pasirašytas tariamu „tautos patiketinių“ Albites, Saliceti ir Laportes, kuriame kalbama, kad generolas važinėdamas į Ganuja pasidare įtartinas, todėl turi būti pašalinamas nuo pareigu ir areštuojamas. Nors Napoleonas tada nepakliuvo giljotinai, tačiau jo karjera buvo baigtą. Tik Direktrija vėliau pagarsėjusiam Tulono laimėtojui davė naujų uždavinį.

Net Italijos žygio metu, būdamas vyriausiuoju karvedžiu, reabilituotas korsikietis turėjo pažeisti komisarų veiklą. Tada jo sekliai buvo Garrau ir Salicetti. Jie pasišovė tvarkytis kariuomenės iždą, bet iš tikrujų varė didelę spekuliaciją. Napoleonas leido jiems turteti, betgi neleido kištis į vadovybės reikalus. Pasidares konsulu, Napoleonas panaikino „tautos patiketinius“ kariuomenėje ir atidavė visą valdžią karo vadovybei. (Feldz. Nr. 208).

Fronto kovotojų iškilmės Vichyje

VICHY. „1914–18 ir 1939 metų fronto kovotojų legiono“ pirmuji metinių sukaktuvų iškilmės įvyko ketvirtadienį vakare prie Nežinoamojo kareivio kapo po triumfaline arką Paryžiuje. Ta proga Vichy buvo iškilmė papuoštas. Gatvės nuo prancūzų vyriausybės buveinės iki paminklo žuvusiemis buvo pilnos žmonių. Prie paminklo buvo išsirkiauoti keli tūkstančiai prancūzų fronto kovotojų legiono narių. Maršalas Petainas kartu su fronto kovotojų korpuso vadais ir visais Vichyje esančiais vyriausybės nariais su karo ministeriu generalu Huntzigeriu ir koloniju ministeriu admirolu Platonu priešakyje 19 val. atvyko prie paminklo. Atvykusius susirinkus žmonių minia gyvai sveikino. Orkestras sugrojo Marseliję. Tuo metu maršalas Petainas iš lėto prisiartino prie pat paminklo ir atidavė garbę žuvusiesiems. Po kelij minučių, susirinkusiemis kars-

tai sveikinant, prie paminklo atbėgo trijų bėgių estafetė su degančiu degtu. Paryžiuje ižiebtas deglas estafetės bėgimui buvo atneštas į Vichy. Miniai džiaugsmingai šukaujant, maršalas Petainas paėmė atneštą „amžinają ugnį“ ir su ja ižiebtą degtu, parengtus prie paminklo žuvusiemis buvo pilnos žmonių. Prie paminklo buvo išsirkiauoti keli tūkstančiai prancūzų fronto kovotojų legiono narių. Maršalas Petainas kartu su fronto kovotojų korpuso vadais ir visais Vichyje esančiais vyriausybės nariais su karo ministeriu generalu Huntzigeriu ir koloniju ministeriu admirolu Platonu priešakyje 19 val. atvyko prie paminklo. Atvykusius susirinkus žmonių minia gyvai sveikino. Orkestras sugrojo Marseliję. Tuo metu maršalas Petainas iš lėto prisiartino prie pat paminklo ir atidavė garbę žuvusiesiems. Po kelij minučių, susirinkusiemis kars-

Tarybinės smulkmenos

LENINGRADE FABRIKE DIRBA

Pernai birželio mėn. i Bilašių kaimą užklysta trys sovietų komandoriai ir paprašo valgyti. Geros kaimo moterėlės jiems davė lašinių ir pokausinį. Vienas iš jų ir klausia:

— O čia kas? — ir jis parodė kiausinį.

— Aš žinau, pas mus Leningrade vienam fabrike dirba.

Tarybiniu metu, kai buvo suvaržyta jaunu verselii piovimas, Rokiškio valsčio vykdomasis komitetas vienam ūkininkui parašė tokį leidimą:

..... veršiokas 7 dienų, galima piauti, veislei netinka, ir neveršinas“.

Zmonės išlaikino, kad NKVD reikia: nauja korikų vagų draugija.

TREČIA DIENA IŠIRS

Atvažiuoja iš Maskvos i Rokiškio kaiu. Ji čia apsiperka į nunešių slėvai pastūti palta. Palta prašo pasiūti per dvi dienas. Mūsų slėvėjos aškinasi, kad jos taip greitai negalinčios pasiūti. Katiuša reikalauja. Pagaliau supyksi slėvėja pasak:

— Gerai, pasūsiu stachanoviškai.

— Tegu guli, tik nesiūk stachanoviškai: trečią dieną iširs,

IR JUOKAI IR ASAROS

Kamaju miestelio pašonėje rusų bolševikai buvo išsirengę lėktuvu sekmė punkta. Ten gynė vienas mažytis jų kariuomenės dalinėlis. Viši bijojo šnekelteli su žmogumi, tik pat komandierius kartais šnekeldavo vieni du su žemininku.

Vieną rytą žemininkas pamato komandierius verkianti. Žemininkas ir štaip klausia ir taip, bet komandierius yra tiesi. Pagaliau tas sako:

— Pasakyk man, ar gall nuogas nuogą pridengti. Taigi ir juokai, ir asaros.

Žemininkui palengva pavyko išklausti, kad komandierius aštuoniolikos metu brolis turi stoti kariuomenėn, bet neturi kuo apsirengti, eidamas į komisiją ir prašo komandierinių pagelbėti, t.y. nupirkti jam kel...

Greičiau, toliau, aukščiau!

Smulkmenos apie pasaulio rekordus

Zinoma, dabar išsidirbo tobulesnis lengvatletė tipas, nei, pavyzdžiu, 1900 metų. Dabartinis lengvatletas, noris laimėti rungtynes, turi stipriai padarbėti. Modernioji kova stadione nėra tokis paprastas reiškinys, kuriam sportininkas gali likti abejingas. Ne, jis turi įtempti visas savo jėgas, ir tik lengvatletė didžiai pasirypžima ir atkaklų darbą ivesdinant sportą į jam tinkamą vietą.

Vis dėlto turi būti riba, kurios peržengti, atrodė, nebūtina įmanoma. Būdami nuoseklūs, turime pripažinti, kad jau turi kai tokios ribos būda. Nustatinėjamos ir pripažystamos kaip galutinės. Vienok, netrukdo praeiti dešimtmetis ar daugiau, ir seba teorija likdavo sugriauta iki paramu.

Paimkim žyplį į tol. Nė nereikia priminti, jog šioj varžyboj, labiau nei kur kūrė, derinasi šuolio ir greitumo savumai. Kiekvienas šiu savumu yra apibrėžtas. Jei lengvatletas turės pirmaklasio sprintero greitį, kai sudaro 10,30 m į sekundę, ir bus

nemažiai pajėgus šuolininkas į aukštį (2,03 m) ir tas dvi ypatybes gebės sujungti, tai normaliai jis turės nuoštaką į tol 10,60 m. Skamba pasiskaičiuoti, ar ne? Neįtikima į naivu dar žiaisiai laikais, kai tiek daug nuostabu netiketumų? Galime nurimti pridurdam, kad jei ir atsirastu tokis sportininkas, jis negalės vienu kartu panaudoti abieju savybių, ir dėl to pasekmė smarkiai nukentės.

Tuo nenorime pasakyti, kad žmonių išsivaduotų ne šiu slėgianti varžtų ir nusimetės, kai jis neįpaprastai daug, ir jis reikšmės niekas negali užginčyti.

Geresnių pasekmų pasiekti dažnai trukdo minčių užgriodiniams tokiai apsunkinančiai dalykai, kaip problema „laimėjimas ar pralaimėjimas“. Ar nėra pagaliau galima, kad sportininkas išsivaduotų ne šiu slėgianti varžtų ir nusimetės, kai nereikalinga našta, galėtų siekti šaunių pasekmų. Tada sužydės nauji pasiekimai, kurie nustebintų ir entuziastiškiausiai sporto mėgėjai.

Tai yra sekmės burtas, kuri pasigave, sportininkai pradės nauja, dar nuostabesnė era, vainikuotu pasiekimis pasekmėmis.

KRONIKA

EKRANAS

SVIETIMO VADYBA KELIASI I VILNIU

Svietimo Generalinis Tarėjas ir Svietimo Vadyba nuo š. m. rugsėjo mėn. 1 d. persikelia į Vilnių ir išskuria Volano g. Nr. 10 Interesantai rugsėjo 1 ir 2 d. nebus priimami. Nuo rugsėjo 3 d. interesantai bus priimami Vilniuje.

KAUNO GELEZINKELININKU CHORO KONCERTAS

Kauno geležinkelininkų choras „Perkūnas“, kurio didelę daugumą dalyvių sudaro darbininkai bei tarnautojai iš placiųjų geležinkelijų dirbtuvų, sekmadienį 15 val. rengia koncertą. „Perkūno“ choras ši koncertą rengia minėdamas trijų metų sukaktį. Chorui vadovauja Mykolas Liuberskis.

Sis choras seniai buvo pasirodė kaip vienas iš pajėgiausių Kauno chorų; jo rengiamų koncertų teko ne kartą klausytis ir per radiją. Bolševikų valdymo metu choras buvo perorganizuotas, daugiai dalyvių iš jo buvo išstojo. Daabar iš „Perkūno“ chorų sugrįžo beveik visi senieji dainininkai.

„LINO“ PRANEŠIMAI

1. „Lino“ fabrikų direktoriams Kooperatyvų Sajunga „Linas“ praneša, kad 1941 metų rugejėjo mėnesio 5 dieną ryta Kaune kviečiamas visų Kooperatyvų Sajungos „Linas“ fabrikų direktorių pasitarimas. Fabrikų direktorių atsivežti fabriko tarnautojų etatų projektą, dabartinius darbininkų atlyginimus, prekių stovėjimą rūpinti. Tarpautinėje sekmadienį 15 val. rengia koncertą. „Perkūno“ choras ši koncertą rengia minėdamas trijų metų sukaktį. Chorui vadovauja Mykolas Liuberskis.

2. Tarpapskritinių Kooperatyvų Sajungos „Linas“ skyrių vedėjams.

Kooperatyvų Sajunga „Linas“ praneša, kad 1941 m. rugejėjo mėnesio 6 dieną ryta Kaune kviečiamas visų buvusių tarpapskritinių skyrių vedėjų ir naujai paskirtų linininkystės instruktorių pasitarimas. Tarpapskritinių skyrių vedėjai turi atsivežti visų jų skyriuose veikusiuose pirkinių prekių

stovėjimą rugejėjo mėnesio pirmajai dienai ir naujus pirkinių bei tarnautojų sekanciam sezonui paskirstyti projektaus.

Kooperatyvų Sajunga „Linas“

SANITARINIAI PIRMOJIOS PA GALBOS KURSAI

Mergaitės, gyvenančios netoli Kauno Miesto III-čios Poliklinikos (Nemuno g. 26b), kaip tai: Nemuno, Gardino, Vilniaus, Senamiesčio, Poškos, Kranto gatvėse ir Vilijampolėje (Raudondvario, Tilžės, Degutukų, Vilkiškių, Jurbarko gatvių rajonuose) gali lankytis Pirmosios Pagalbos Sanitarinių kursus.

Kursai tėsis 1 mėnesį. Paskaitos 3 kartus i sayaitė. I kursus priimamos baigius nėmažiau kaip pr. m-la ir ne jaunesnės kaip 18 metų amžiaus. Be to priimamos ir anksčiau baigusios bet kuriuos sanitarinius kursus ir norinčios savo žinias pagilinti.

Prašymai paduodami III-čios Poliklinikos Vedėjo vardu ir primam iki s. m. rugejėjo mėn. 5 dienos.

Kursai neapmokami.

III-čios Poliklinikos Vedėjas

VILNIUS — KAUNAS

Rugejėjo 7 d. Vilniuje numatomos tarpmiestinės futbolo rungtynės Vilnius — Kaunas. Vilniaus futbolininkai šiam susitikimui pradėjo smarkiai ruoštis. Jų treniruotės vyksta du kartu i savaite, be to, numatomos kontrolinės rungtynės tarp I ir II Vilnius rinktinė.

Vasarinės nuotaikos filma

Kaunietis kino entuziastas gali lengvai atskiverti ir ranką prie širdies pridėjės tarti palaiminta žodži:

— Pagaliau!

Naujoji filma „Vasaros vėjo sūkury“, vakar pradėta demonstruoti kino teatre „Kapitol“, yra tarytum lengvas vėjo dvelktelėjimas medžiu viršinėmis, tarytum atsigavimas po sunkesnio tipo sovietinių filmų. Nuotaikingu paveiksliu, nesiekiantiui i platesnio masto galvojima, vaizdu, kur maloniai pakutenė aikis, bet ryškesnio spaudo nepalieka, — tokiu dalyku seniai matėme.

Transatlantiniu laivu gržta patarėjo sūnus, ištisės jaunuolis, ištisės penkerius metus nebuvęs namuose. Dar jaunuolis nespėjo apšilti, tuo išluktenamena sena kombinacija, kaip senas yra pasaulis — tėvu rūpinamas sūnul rasti tinkamą žmoną. Beje, jis jau numatyta — tai kaimynu guvi ir žavi duktė. Tačiau sūnus pasiprieseina senovinei sutuoktuvių sistemai ir nieko nenori girdėti apie piverstines vedybas. Jis linkęs pats susirasti patinka mergina. Pagaliau, tos problemos ne taip labai jis jaudina — Jis nori pasidairyti po seniai matytą kraštą. Jaunuolio žvilgsnis užklūva laikraščio skelbima, kur aštuoniolikame-

tė mergina vasaros kelionei leško jaunuolio su automobiliu.

Jaunuolis skelbimu susidomi, bet kai nueina į pasimatymo vietą, nusilia, nes susitinka naivią ir juokingą prieškarinio stilijaus mergaitę. Pažadas lieka pažadu, ir abu išvažiuoja. Pasirodo, kad mergaitė visiškai puiki: ne toji vištėlė, kokia buvo pasirodžiusi pirmojo susitikimo metu. Ji modernus, žaismingas sutvėrimas, mėgstas humorą ir linksmas išdaigas. Kelionė miniatiūriniu automobiliniu nuotaikinė ir livaici.

Tuo tarpu Hamburge liko jaunuolio tėvai, kurie jau buvo sutare sūnaus susitikimą su kaimyno konsulo dukterim. Deja, sūnus išvažiavo, konsulo duktė taip pat kažkur išnėrė. Tėvai ne juokais susirūpina. Pagaliau iš palikto laiško pamato, kad abu jaunuolai kartu išvykė. Abieju šeimų galvos, susiaudinusios ir net inturūs (konsulai!), leidžiasi paskui ju ieškoti. Sis vijimasis ir sudaro filmos kertini akmenį. Daug painiu situacijų, kruva linksmu netikėtumu. Viskas gražios gamtos fone ir senoviniu miestu prieglobstyje.

Jaunuolis su mergina važiuoja toliau. Diena iš dienos abu vienas kitabiai patenkinti. Dviejose širdyse išliepsnoja meilės žibintas. Tuo tarpu iš paskos vejas tėvai. Po visos eilės painiai ir nuotykelių paaiškėja, kad mergaitė yra ta pati, kuria jaunuolio tėvai norėjo išpirsti jam už žmoną, nors jis veikia keliolės laika to nežinojo. Apgaulė iškyla alkštė — tai jaunuolio sesers akyli kombinacija. Tėvai lieka patenkinti, ir filmo baigiasi visapusiu sutarimui, kurio vienybė varasiška jaunuolių meilė.

Rolf Moebius ir Hannelore Schröth, kad ir nebūdami ypatingai aukštostas klasės aktoriai, sloje žaismingojo filmo visai vietoje. Ypatingai Schröth lengva vaidybą daro pasigérėtinio išpūdžio. Būdingas storulias konsulas. Ir kiti aktoriai, kad ir turėdami kuklius vaidmenis, prisideda prie linksmos nuotaikos išlaikymo. Intriga plečiamā amerikonišku tempu, ir žiūrovus neturi kada nuobodžiauti.

Tai viena iš vykusių filmų, kurios fabulos nuolatinis qui pro quo sudaro komiškas situacijas. Visi, nori išsibaškysti ir neleška gilesnio turinio, filmo žiūrės su malonumu ir neslepiamu pasigérėjimu.

Amerika paima 168 užsienio laivus

NEW YORKAS. VIII. 30. Ketvirtadienio nutarimas perimti visus Amerikos uostuose užsiliusuosis užsienių laivus, kaip Asociated Press praneša, jis viso paliess 168 laivus. 84 iš šių laivų yra Ibero Amerikos uostuose ir maždaug tiek pat Jungtinė Valstybių uostuose. Iš tu laivų 54 jau perėmė Jungtinė Valstybių vyrausybę.

DIDELĖ PARODA ELZASE

STRASBURGAS. VIII. 29. Šiandien buvo atidaryta didelė paroda: „Vokiečių ūkinė jėga — Statybų Viršiniamie Reine“. Paroda surengta Reicho ekonominio švietimo komisijos prie vokiečių ūkio telki-

mo tarybos iniciatyva. Telkimo tarybos prezidentas ministerijos direktorių profesorius dr. Hunke savo kalboje pažymėjo, kad ši paroda Strasburge turėsianti parodytį kiekvienam jos lankytoujui vokiečių žmogaus kova už savo teise i žaliavų laisvę. Po prof. Hunke kalbos svečiai apžiūrėjo parodą. Paroda su visomis halėmis ir pavilioiniais užima 34.000 kv. mėtrų ir yra didžiausio, kokia kada nors Elza-

se yra buvusi.

I LAISVE

Redakcija — Duonelaičio 24, tel. 21414, 20530.

Administracija — Mickevičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Smulkūs skelbimai

V. D. Kero Muziejaus orkestrui reikalingi prityrusių muzikantai; klarinetistai ir altistai. Kreipkitis į raštinius nuo 10—12 val. kasdien, išskyrus sekm. ir pirmad.

644(3)

Gydytojas — balneologas J. VENCKŪNAS vidaus ir nervų ligos sugrįžo ir persikelė į Duonelaičio g. Nr. 42, Kaune, telef. 25312.

Prima ligonius kasdien nuo 8—12 val. ir 4—8 v. v.

629(2)

Skubiai reikalinga mašininkė, mokanti laisvali vokiečių ir lietuvių kalbas. Kreipkitis į „Bücher, Zeitungen und Zeitschriften Vertrieb“, L. Sapiehos 4a, tel. 21187.

653(3)

SKELBIMAS MARIJAMPOLĖS APSKRITIES LIGONINEI reikalingos med. sercys i chirurgijos, ginekologijos ir vidaus ligų skyrius. Taip pat reikalinga med. sesuo dirbusių rentgeno skyriuje ir rentgeno laboratorijoje. Kreipkitis į ligoninės vedėjai.

651(3)

Ieškau sargo vietas arba prie centralinio šildymo pečkurių. Siūlyti: g. v-e, Nr. 128, bt. 1. J. J.

698(3)

Gydytojas — balneologas J. VENCKŪNAS vidaus ir nervų ligos sugrįžo ir persikelė į Duonelaičio g. Nr. 42, Kaune, telef. 25312.

Prima ligonius kasdien nuo 8—12 val. ir 4—8 v. v.

629(2)

Reikalinga namų darbininkė keturių asmenų šeimai. Gali būti ir ateinant. Kreipkitis: Vienuolių 12b (prie klinikų).

657(2)

Provincijos valstinei reikalingas valstiniuko padėjėjas. Salygos geros. Teirautis telef. 21989.

660(2)

Reikalingas mechanikas ir malūnininkas. Kreipkitis: Aleksotas, Minkausko g-vė 98. Valst. Malūnas Nr. 56.

627(5)

Parduodamas radio aparatas (tinklinis) 6 lempu. „Markoni“ firmos. Kreipkitis: Zemaičių g. Nr. 58 a, bt. 1.

673(1)

Ieškau šeferio, sargo, bei panašios tarnybos. Siūlyti: Šančiai, Vokiečių g-vė, Nr. 128, bt. 1. J. J.

698(3)

Ieškau sargo vietas arba prie centralinio šildymo pečkurių ar pasiuntinių. Turiu ištikimybės liudima. Siūlyti: Laisvės al. 38, bt. 3.

699(1)

Pamesta vidaus pasa ir užrašu knygelę duota Garliavos valsčiaus valdybos. Veiverio Viktoro, radusi prasha gražinti į antra nuovadą.

701(1)

Prie vieno asmens ir valko reikalingas namų darbininkė. Višinskio g. 30, b. 1, telef. 22389.

702(1)

Skubiai ieškomi du gerai mebliuoti kambariai. Siūlyti šio laikraščio administracijai, Nr. 680.

700(2)

DĒMESIO!

Visi Valstybinio Statybinių dažų fabriko (buv. chem. dažų ir žvakų fabr. „Merkur“), Kaune, (Aleksotas, Minkausko g. 69 ir Daukšos g. 32) kreditoriai, turi pareikšti fabrikui savo pretencijas ligi š. m. rugejėjo mėn. 25 dienos.

Nepareikštos ligi nurodyto termino kreditorių pretencijos skaitysis negaliojančiomis ir nebus tenkinamos VALSTYBINIS STATYBINIU DAŽU FABRIKAS

667(3)

Kauno Suaugusių Institutas ruošia vokiečių kalbos pasitobulinimo kursus.

687(1)

Užsirašyti ir informaciją gauti Laisvės al. Nr. 43, bt. 3, darbo dienomis 12—15 val., pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 13—20 val. Be to, dar yra laisvu vietu stenografijos grupės. Direktorius

573(2)

Reikalinga tarnaitė, mokanti namu rošą, labai geru atlyginimu (pagelaudama paaugus). 695(1)

Ieškau sargo vietas arba prie centralinio šildymo pečkurių. Siūlyti:

695(1)

Mažai Seimai skubiai reikalinga sažininga tarnaitė. Būgos 39a, b. 1. Kreipkitis sekmadienį nuo 14 ligi 20 v.

688(1)

Jei reikalinga padaryti bražinių šviesoraščius (šviesokopijas) prašoma skambinti telefonu Nr. 29138.

694(3)

Kūru (malkomis) aprūpiusi ta kleino name gausiu išnuomoti 2-3 kambarių ir virtuvės su vonia ir patog. malkomis apsiūdoma buta. Siūlyti telef. 23255 kasdien 16—16.30 v.

